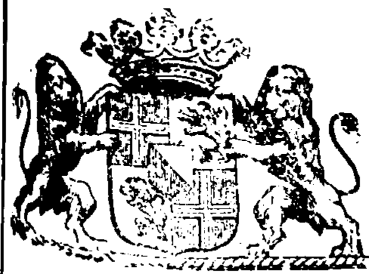
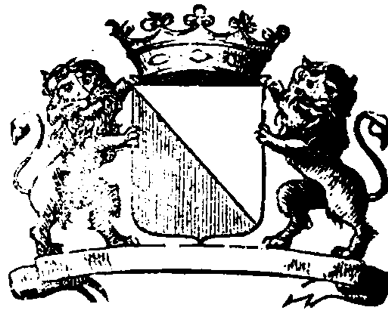
A°. 1859. N°. 94.

WOENSDAG **20 APRIL.**

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

Uithoofde van den Kerkelijken Feestdag van overmorgen, *Vrijdag*, 22 April, zal op dien dag geene *Utrechtsche Courant* worden uitgegeven.

BEKENDMAKING.

De Burgemeester der stad Utrecht brengt ter kennis der Ingezetenen, dat het door den Heer Commissaris des Konings in de provincie Utrecht executoir verklaarde voljaars Kohier No. 14 voor de belasting op het personeel Eerste afdeeling dezer gemeente dienst 1858/59 aan den heer Ontvanger der Directe Belastingen, Eerste Afdeeling, Kantoor houdende aan het *St. Pieterskerkhof*, is ter hand gesteld, aan wie ieder verpligt is zijnen aanslag, op den bij de wet bepaalden voet, te voldoen.

Gedaan en op de gewone plaatsen aangeplakt te Utrecht den 18. *April* 1859.

De Burgemeester voornoemd,
N. P. J. KIEN.

UTRECHT Woensdag 20 April.

De stand der zaken is heden niet veranderd. De inlichtingen, eergister avond in het Britsche Parlement door de regering gegeven, en gister morgen door den *Moniteur* verstrekt, werden ons gister morgen reeds per telegraaf verkort medegedeeld, en we konden er dus onzen lezers toen mede bekend maken. Wij komen op die inlichtingen hierachter echter nog terug, door eenige uitvoeriger bespreking. De door lord *Derby* gedane verklaring doet zien, hoezeer men 't oogenblik der beslissing genaderd is: Engeland staat op 't punt zich terug te trekken en de verdere onderhandelingen over het te houden kongres te staken; 't is ligt te begrijpen, dat dan de oorlog verklaard is. En waarom wil Engeland terugtreden? Omdat het met zijne eer niet strookt de voorstellen en tegenvoorstellen zich te zien opvolgen, zonder dat men een stap verder komt. Lord *Cowley* had onderhandeld over middelen tot schikking, die lord *Derby* meende, dat welligt reeds zouden hebben geleid tot eene regeling, toen Rusland het denkbeeld opperde van het te houden kongres. Dat denkbeeld werd goed opgenomen. Engeland verbond er een viertal voorwaarden aan; deze voorwaarden werden door Oostenrijk echter onvoldoende geacht, dat eene groote onbillijkheid eischte: de ontwapening van Sardinië. Deze voorwaarde werd door alle mogendheden afgekeurd. Toen kwam een nieuw voorstel van Oostenrijk, dat der algemeene ontwapening; dat kon niet anders dan aan de neutrale mogendheden voldoen; maar er kwamen twee bezwaren: Frankrijk kon niet ontwapenen, want het had nog niet gewapend, en Sardinië wil niet ontwapenen, als het niet tot het kongres wordt toegelaten. Die latere voorwaarden van Oostenrijk en de antwoorden van Frankrijk en Sardinië moge men nu billijk of minder billijk achten, 't is ontegenzeggelijk, dat Oostenrijk, door niet tevreden te zijn met de 4 voorwaarden, die Engeland had gesteld, de moeijelijkheden heeft begonnen, gelijk het begonnen is te wapenen, en gelijk het de verwikkelingen in Italië door zijne despotieke en ingrijpende politiek heeft in 't leven geroepen.

Blijkt het bovenstaande uit de inlichtingen in het parlement door de Britsche ministers gegeven, uit het kort verslag der zitting heeft men tevens gezien, dat de regering niet zoo bepaald nog het ongelijk van Oostenrijk te kennen geeft; zij meent, dat Engeland, als de oorlog mogt uitbarsten, na de vergeefsche pogingen tot bevrediging, eene gewapende onzijdigheid moet handhaven. Dit laatste wordt door de oppositie niet weêrsproken; maar lord *Palmerston*, lord *J. Russell* en sir *Gladstone*, de drie hoofden der liberale partij, verklaarden eenstemmig, dat Sardinië gelijk had, als het niet wilde ontwapenen, wanneer men het niet op het kongres toeliet, terwijl die hoofden der oppositie tevens zeer hunne sympathiën voor de geheele zaak van Italië deden uitkomen.

Deze zelfde gunstiger stemming voor Italië openbaart bepaald de geheele Engelsche pers. De *Times* laat zich in dien geest uit, na vroeger, vrij Oostenrijksch gezind te zijn geweest; dat blad is veranderd, zeker ook omdat de natie meer en meer de billijkheid stelt boven de belangen van een oud, despotiek en weinig deelneming wekkend bondgenoot. De *M. P.* en *Daily News* gaan veel verder en beschuldigen de regering van die antinationale politiek te zijn toegedaan; het laatste laat er op volgen, dat de regering er wel op aandachtig moet wezen, dat de natie zulk eene reaktionaire staatkunde niet zou goedkenren.

De *Moniteur* gaf gister te kennen, dat Frankrijk het voorstel had gedaan, dat het de algemeene ontwapening zou aannemen en ook daarop bij Sardinië zou aandringen, als Piemont op 't kongres wordt toegelaten. Van den anderen kant heeft lord *Derby* verklaard eergister een nieuw voorstel te hebben aangeboden, die beide voorstellen van Frankrijk en Brittanje zijn als de tegenvoorstellen van de onvoorwaardelijke algemeene ontwapening aan te merken; wordt niet eene dezer beide aangenomen, men moet dan vreezen, dat het ergste zal gebeuren. De oogenblikken zijn dus van hoog gewigt, en de onzekere toestand van Europa heeft zijn keerpunt bereikt. Het telegram hieronder schijnt de zaak ten gunste van den vrede te doen overslaan.

De *Moniteur* meent ook, dat de vrede zal behouden worden; de toelating van de Italiaansche staten tot het kongres toch kan door Weenen billijkerwijze niet worden afgewezen, omdat prins *Metternich* in 1820 zelf bij de konferentiën van Troppau die toelating voorsloeg; op dien grond acht de *Moniteur* een vergelijk nog zeer waarschijnlijk.

Maar om dat vergelijk denkbaar te maken, moet men Frankrijks eergevoel niet aanranden, en den krijg daardoor populair maken. Dat zou intusschen gebeuren, als 't waar was, wat over Berlijn gemeld wordt, over eene soort van overeenkomst tusschen Engeland, Pruissen en Oostenrijk; de beide eerste zouden namelijk Oostenrijk's bezittingen in Italië waarborgen, indien Weenen in hoofdzaak zijne staatkunde in Italië daarvoor wilde prijsgeven. Daartoe zouden de fier door Engeland voorgestelde preliminairen (die hieronder onder Parijs nog gereleveerd worden) nader worden uitgewerkt. Wat er van die laatste zaak zij, wij gelooven daaraan nog weinig. Liever hopen we, dat de *Moniteur* gister waar zal geprofeteerd hebben, en dat door het breken der halstarrigheid van Oostenrijk de rust voorloopig zal behouden worden, hoe onzeker die blijft, zoolang Weener's despotisme Italië beheerschen moet.

Slechts in een deel onzer oplaag van gister hebben we de verdaging van 't Britsche Parlement op gister kunnen mededeelen. Zaturdag zal de ontbinding worden uitgevaardigd. De verkiezingen zullen weldra de aandacht in Engeland gaande houden; moge de stand der buitenlandsche vraagstukken er geen te groote opgewondenheid onder de gemoederen bijbrengen.

Berigten uit N. Amerika luiden nog al ernstig omtrent Nikaragua; welligt zijn ze op N. Amerikaansche wijze wat sterk gekleurd.

Per telegraaf meldt men ons uit Londen van heden morgen, dat Sardinië in eene algemeene en gelijktijdige ontwapening vóór het openen van het kongres heeft ingewilligd, waardoor de grootste hinderpaal voor het behoud van den vrede voor 't oogenblik wegvalt.

Het gerucht, dat Engelsche oorlogsschepen naar Triest waren gegaan is ongegrond.

Eene officiële depeche uit Bombaij van den 26. berigt, dat de verschillende afdeelingen van het leger der Rebellen zijn uiteengedreven, en dat dus alleen in Nepaul nog 8000 Rebellen vereenigd zijn, die door *Bahadoor* worden vervolgd.

— Z. M. heeft benoemd bij den plaatselijken staf tot 2. luit. en plaatsel. adj. 2. kl. te Geertruidenberg den wachtmeester *J. F. Looman*, van het 3. reg. dragonders; aan den 2. luit. jhr. *E. R. Kraijenhoff*, pl. adj. 2. kl. te Geertruidenberg, op zijn verzoek, eervol ontslag uit de militaire dienst verleend, en benoemd bij het personeel der geneesk. dienst van de landmagt: tot apotheker 3. kl. den heer *P. A. H. Dubois*.

:— De gewone audientie van den Minister van Financien zal morgen (Donderdag) geen plaats hebben.

— Men schrijft uit 's Hage aan de *Amst. Ct.*, dat er eerlang mededeelingen van het goevernement kunnen worden te gemoet gezien, betreffende de zaak der doorgraving van Holland op zijn smalst. Wij wenschen en vertrouwen, zegt het blad, dat de regering het denkbeeld tot benoeming eener staatskommissie, waarvan in de laatste dagen sprake schijnt te zijn geweest, om de zaak nog eens in haren geheelen omvang te onderzoeken, zal hebben opgegeven. Waarlijk tot het laatste is sedert 1852 niet slechts genoeg gelegenheid geweest, maar van die gelegenheid is ook ruim gebruik gemaakt, en de kwestie van alle zijden voldoende beschouwd, toegelicht en overwogen. Het benoemen eener nadere staatskommissie is waarlijk geen gelukkig middel als handelen hoofdzaak is.

— Wij vernemen met genoegen, dat bij de hooge regering het plan bestaat, om ook voor de regterlijke ambtenaren een weduwfonds op te rigten. *Arnh. Ct.*

— Studenten te Leijden hebben ook tegen het wetsvoorstel op de geneeskunst een adres aan de Kamer ingezonden.

:— In den Haagschen gemeenteraad is gister uit de diskussiën gebleken, dat het batig saldo der gemeentekas over 1858 *f* 80 à *f* 85,000 zal bedragen. Door den raad is aangenomen het plan van B. en W. tot daarstelling van overdekte markten.

— Het bestuur der stad Groningen heeft thans voor goed besloten, de verzameling der ier aan de stads-mestplaats regelmatig te doen plaats hebben, en te dien einde te doen vervaardigen eene ierkuip, die op *f* 13,000 wordt begroot. De ier wordt gerekend p. m. *f* 3000 's jaars te zullen opleveren.

— De gezondheidskommissie te Rotterdam heeft een brief aan 't sted. bestuur gerigt, omtrent den toestand der scholen in Rotterdam, en daarbij te kennen gegeven, dat de lokalen in verschillende opzigten niet aan de eischen voldoen, en het een gebiedende pligt is, vooral voor de overbevolkte scholen, verbeteringen aan te brengen.

— Uit Middelburg meldt men: De garnizoensverwisseling voor Zeeland zal dit jaar reeds op den 26. dezer aanvangen, en niet voor den 14. Mei geheel afgeloopen zijn. Het is ons aangenaam te kunnen vermelden, dat dit langer tijdsverloop in verband staat met het vervoer van een kleiner getal manschappen per stoombooten dan vroeger wel eens het geval was, als zullende nu telkens niet meer geëmbarkeerd worden dan bij minder gunstig weder beneden in de stoombooten eene plaats kunnen vinden.

— Op den Alcor gaat een detachement troepen naar O. Indië, onder geleide van kapt. *v. Harrevelt*, 2. luit. *Engelhard* en *v. Heumen* en off. v. gez. *Lusink*.

*— L∴ *Ultrajectina* Verg∴ op heden avond, den 20. April, ten 1/2 7 ure. Rec∴ 2e gr∴ in het gebouw Jufferstraat.

— Volgens een berigt uit Madrid, heeft de heer *Louis Drucker*, die zich derwaarts heeft begeven, ter behartiging van de belangen der houders van Uitgestelde Spaansche Schuld van 1831, reeds verscheidene bijeenkomsten gehad met den minister van financiën, terwijl hij ook eene bijeenkomst heeft gehad met den president van den ministerraad, den maarschalk *O'Donnell*. Beide ministers hebben de wettigheid dier schuld volledig erkend. Meer zegt het berigt dienaangaande niet. Het sluit alleen met de hoop, dat thans eindelijk iets ten gunste van de reeds zoolang teleurgestelde houders dier schuldbrieven moge worden gedaan.

— Men berigt, dat de heer *de Lesseps* het terrein van de Suez-landengte, dat voor de doorgraving bestemd is, nauwkeurig opneemt. Hij is daartoe den 19. Maart van Kaïro op weg gegaan; bij ondervindt de beste medewerking in Egypte, en hoopt dus in September, na de zomerhitte, den arbeid te kunnen voortzetten. Voorloopig verblijdt men zich reeds in goede ontdekkingen. Zoo heeft men op eene diepte van 3, 4 of 5 Ned. el over de geheele kanaallijn drinkbaar water gevonden; en tevens aanzienlijke lagen zuiveren kalksteen en uitmuntende steengroeven; door eene kleine wijziging in de geprojekteerde lijn zullen 8 à 10 millioen kubieke el aarde minder behoeven uitgegraven te worden (terrassement); 100,000 bunders land, door den onderkoning aan de maatschappij afgestaan, zullen kunnen besproeid en daardoor bebouwd kunnen worden; brandstoffen zijn overal in overvloed aanwezig.

— Wij hebben berigten uit Curaçao van den 24. Maart, uit partikuliere brieven medegedeeld. Uit de *Curaçaosche Couranten* ontleenen wij nog 't volgende:

Door het nieuwe goevernement van Haïjti, voorloopig gevestigd te Gonaives, zijn verscheidene verordeningen gemaakt. Bij de eene wordt bevolen om alle gevangenen wegens staatkundige misdrijven in vrijheid te stellen; bij eene tweede worden alle Haïjtianen, die in den vreemde zich in ballingschap bevinden, uitgenoodigd om naar hunne haardsteden terug te keeren; en bij eene derde wordt generaal *Soulouque*, wegens wanbestuur, vervallen verklaard van het gezag.

De konstitutie van 1846 is met eenige wijzigingen in werking gebragt en de generaal *Fabre Geffrard* tot president der Republiek benoemd; hij is tevens gemagtigd om, dadelijk na zijne aankomst in de hoofdstad, de wetgevende magt bijeen te roepen, opdat er doelmatige instellingen aan het land worden gegeven en deszelfs welvaart worde bevorderd.

Bij een ander besluit, wordt bevolen, de gevangenissen op het fort Labonc te doen slechten. Deze gevangenissen, zegt men, hebben zeer dikwijls aan de tirannie gediend om in stilte brave burgers te doen verdwijnen, eene misdaad, welke onopgemerkt zou gebleven zijn, indien de verontwaardigde golven der zee het gebeente der slagtoffers op de stranden van fort Liberté niet hadden aangespoeld.

Bij een besluit van generaal *Geffrard*, president van Haïjti, van den 25 Dec. worden de havens van Port de Paix, St. Marc, van Miragoâna en van Aquin voor den vreemden handel opengesteld.

Bij besluit van het Departementale Komitee, gevestigd te Gonaives, wordt de garde nationale der Republiek mobiel verklaard en bepaald, dat dezelver leden wegens eenig misdrijf of vergrijp tegen de militaire wetten, teregt gesteld en gestraft zullen worden overeenkomstig het militaire strafwetboek.

Bij besluit van 20 Januarij worden al de bezittingen van Generaal *Delve*, kanselier van den Ex-Keizer *Soulouque*, als maatregel van waarborg, onder sekwester gesteld, omdat hij de raadgever was van den Keizer, met wien hij de inkomsten beheerd en door zijnen invloed, de handelingen van de titulaire ministers krachteloos en hunne konstitutionele verantwoordelijkheid bedriegelijk gemaakt heeft.

•— De heer *Bungener*, die Zondag en gister Dingsdag twee preêken hier hield, naar aanleiding van Lukas 10 vs. 57-62, over welke beide uitstekende leerredenen we in geene nadere bijzonderheden willen treden, te minder, omdat bij het vermelden van 't dikwijls overschoone en treffende welligt eene opmerking ons zou ontvallen, die we hier om den aard der zaak misplaatst zouden achten, heeft te Leijden een paar lezingen gehouden, waarover onze korrespondent ons 't volgende schrijft:

„De beroemde schrijver der *Sermons sous Louis XIV.* is ook hier ter stede opgetreden voor een aanzienlijk gehoor, dat uitgenoodigd was, om zich daartoe te vereenigen in het in kerkelijke bladen nu en dan besproken lokaal, gesticht door de vereeniging ter bevordering van christelijke belangen. 't Was een gehoor, uit de meest heterogene bestanddeelen zaamgesteld; verschil van rigting en van godsdienstige gezindheid verhinderde niet, dat al wat hooggeleerd of beschaafd kan heeten, — behalve velen van den geestelijken stand, — aan de uitnoodiging had gehoor gegeven.

„De vorm der mededeelingen in keurigen stijl, was over het geheel onberispelijk. Haar aard en strekking, in hoofdzaak, strijd tegen het Katholicisme: — een oude en onvruchtbare strijd, waarvan de wapenen, die aan de zijde van het Protestantisme gebruikt worden — een waas van nieuwheid bezaten; — maar toch niet verschilden van die men plag aan te wenden in vorige tijden.

„Velen wakkeren dien strijd aan; — anderen zien er geen vruchten van dan die het kwaad verergeren. En in trouwe, — wat baat het, de gebreken van de R. Katholieke godsdienst breed uit te meten en middelen tot genezing aan de hand te geven, als het Protestantisme zelf zich gestadig in een ziekelijken toestand bevindt? De geschillen onder Protestanten door Theologen in het leven geroepen, hier en elders tot eene verontrustende hoogte geklommen, vernietigen den invloed, dien het Protestantisme op het Katholicisme maken moet, zoo het was, wat het kon en moest zijn.

„Te Genève staan op verschillend terrein de uitstekende Protestantsche leeraars *Bungener* en *Merle d'Aubigné*; de eerste behoort tot de Staatskerk, de andere tot de afgescheiden kerk. Zoo de ware eenheid (unité) bestond, zou dit verschil dan kunnen blijven? De Katholiek wint er op, en teregt moet de eerlijke en opregte Protestant zwijgen.

„Welligt heeft de mededeeling van verschillende fragmenten uit de gehouden *conférences*, den ijver der leden van enkele genootschappen opgewekt en gesterkt; — misschien zijn er velen geweest, die, wars van zulk een ijver, liever gewild hadden, dat het eenig slotwoord meer scheering en inslag was geweest van de gehouden rede en dat ons, Protestanten, den blos der schaamte was aangejaagd, wegens de herinnering aan de sobere vruchten die het Protestantisme belooft, als het uitsluitend of hoofdzakelijk bestaat in antipapisme."

•— Als we enkele malen uitgenoodigd worden met een paar woorden van eenige nieuwe uitgaaf te gewagen, niet dikwijls gebeurt het, dat we onze lezers op soortgelijke werkjes wijzen, als *de Vrouwenspiegel*, omdat zulke arbeid over 't algemeen tot een ander gebied behoort, dan waarop een dagblad zich gewoonlijk beweegt. — Thans echter is het met bijzondere ingenomenheid, dat we heenwijzen naar de door den heer *ter Gunne* aangekondigde eerste aflevering van *de Vrouwenspiegel, huis- en handboek voor de Christelijke vrouwen en meisjes, bewerkt naar H. Zschokke, door Dr. W. J. B. van Eijk.* De Deventersche predikant heeft met de bezorging van dit werkje een allerverdienstelijken arbeid verrigt, en we hebben de overtuiging, dat iedereen bij kennismaking met den inhoud van 't boekske zal toestemmen, dat hij uitnemend is geslaagd in 't geen hij zich heeft ten doel gesteld; wij wenschen *den Vrouwenspiegel* daarom in handen van elke beschaafde vrouw; hij zal haar van *meer* nut zijn, dan het fijnste glas, dat zij toch dagelijks zoo gaarne gebruikt; zij legge het *Huis- en Handboek* er neven, zij leze en overdenke telkens eenige bladzijden van den *Vrouwenspiegel*, als zij zich voor haar tooispiegel plaatst, en ze zal weldra den eersten verre boven den laatsten stellen. — De uitgaaf is goedkoop en netjes; een keurig titelplaatje versiert het boekje, en het door den uitgever toegezegde linnen bandje zal stellig het geheel waardig zijn. d.

•— De heer *Duffer Blom* doet ons de eer terug te komen op het door ons uit *'t H. en Effbl.* overgenomen stukje omtrent middelen tegen vergif te gebruiken, als niet dadelijk een geneesheer te bekomen mogt zijn. Dat het daarbij aangegevene niet tegen alle vergiften dienstig zal zijn, is wel aan te nemen. We wenschen echter liever niet in bepaalde diskussiën over geneeswijze bij vergiftiging te komen. De geachte schrijver zal het ons dus wel niet euvel duiden, dat we zijn stukje ditmaal ter zijde leggen.

:— Bij arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van gister is verworpen de voorziening in kassatie, ingesteld door *H. Bekkers*, tegen een arrest van het provinciaal geregtshof in Zuidholland, waarbij hij wegens moedwillige brandstichting in een gebouw, waardoor te voorzien was dat menschenlevens konden worden in gevaar gebragt, is veroordeeld tot de straffe des doods.

— Er wordt een geregtelijk onderzoek ingesteld tegen zekeren *Tunner*, te Maassluis, wiens kind weggeloopen is; opgeëischt, maakte het zich weder uit de voeten, en bleef 30 uren zonder spijs of drank in een bakoven; ontdekt, zeide het kind liever te willen sterven, dan naar haar vader terug te keeren.

— Omtrent de 10 Spanjaarden, waarvan we gister spraken, verneemt men, dat die te Makkum zijn aangekomen; de jongen, dien zij hadden medegenomen, had zich in eene ledige boot geplaatst, die men ontmoette, en is daarmede op den zeedijk bij Makkum geworpen. De Spanjaarden hadden, zoodra kapt. *v. d. Ploeg*, die hen had gered, zelf in gevaar kwam en aan den grond raakte, zich in hunne eigene boot begeven, en alleen in de verwarring hadden zij de boot van den kapitein te gelijkertijd losgesneden; onwillekeurig zouden zij dus hunne redders aan de golven hebben prijs gegeven, die echter, naar men weet, door een Vlielander werden gered.

— Mevr. *de Vries van Os* komt weldra van hare kunstreis in Italië, waar zij zoovele laauweren plukte, terug.

— De met de laatste mail ontvangen Amerikaansche bladen berigten, dat onze jeugdige landgenoot, de heer *Louis Coenen*, in de vereenigde Staten thans als violist veel opgang maakt. Nog 5 Feb. ll. trad hij als solist op te Boston, op het aldaar in de Music-Hall gegeven philharmonisch koncert, en verwierf door de uitstekende voordragt van twee uitgebreide koncertstukken zoo veel bijval, dat hij onmiddellijk zeer eervolle engagementen voor andere koncerten ontving.

— Bij den burgerlijken stand te Groningen heeft zich de opmerkelijke bijzonderheid voorgedaan, dat een doofstomme, weduwnaar van eene doofstomme, voor eenige dagen is hertrouwd met eene doofstomme vrouw. *Handbl.*

— Als een bijzonderheid kan gemeld worden, dat de hooi- en weilanden van den dorps-polder van Dreumel, cirka 190 bunders bevattende, die in 1831, tijdens de watermolens aldaar nog bestonden, te zamen slechts eene som *f* 346,25 bij publieke verpachting opbragten, en die sedert de daarstelling van het stoomgemaal in dien polder van jaar tot jaar in waarde zijn gestegen, bij publieke verpachting over 1859, de som van *f* 15,941,25 hebben opgeleverd.

— Als smous-jassen, domino en geren, den boer en burger of den jongen kenmerken; boston, whist en l'hombre den meer beschaafde; rouge et noir, vingt-et-un en roulette den lediglooper, dan vertegenwoordigt onder alle spelen het schaakspel den denkenden mensch: want tegen alle theoriën en berekeningen heeft bij de eerste spelen het toeval de overhand, terwijl bij den strijd op het schaakbord, omzigtigheid, berekening en scherpzinnigheid beslissen. Dit oude, moeijelijke en geestige spel vereischt oordeel, geduld en voorzigtigheid, leert de drift beteugelen, en scherpt de opmerkzaamheid; daarom moest geen jongeling, die zijn geest tracht te vormen, verzuimen, zich op het schaakbord, als op een roemvolle kampplaats te oefenen, want 't is hier de plaats, waar zijn geest zich door uitspannende inspanning vlug en krachtig maakt.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 19 *April*, 2.81 El; r AP. 9.76. Gew. 15 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 19. April 12 voet 8 duim; 12 voet 2 duim Rijnlandsch.

PETERSBURG, 21 Maart.

Men verzekert dat de regering in de emancipatiezaak zelve de grondeigenaars schadeloos wil stellen voor het terrein door hen aan de boeren af te staan.

In de regtsbedeeling is hier eene groote verbetering op handen, door opheffing nl. van twee instantiën, de onderafdeelingen en het *plenum* van den senaat, die den duur der regtsgedingen drie à vier jaren langer maakten.

MADRID, 16 April.

De Fransche ambassadeur aan ons hof, de heer *Barrot*, heeft de belooningen, die de keizer der Franschen verleend heeft aan de Spanjaards, die zich in den togt tegen de Cochin-Chinezen hebben onderscheiden, aan onze regering overhandigd.

De hertog van *Oporto*, broeder des konings van Portugal, is te Londen aangekomen. Te Southampton door den Portugeschen gezant graaf *Lavradio* ontvangen en herwaarts begeleid, werd hij aan het station door den prins gemaal verwelkomd en in het paleis van Buckingham aan H. M. voorgesteld, die des avonds met haren doorluchtigen gast in den schouwburg van Haymarket verscheen. Ook de regerende hertog en de hertogin van Saksen Coburg worden in Engeland verwacht.

TURIJN, 9 April.

Het officiële dagblad *la Gaceta Piemontese* van heden deelt het antwoord mede, door de Sardiniesche regering gezonden aan het kabinet van Londen, betreffende de voorgestelde algemeene en gelijktijdige ontwapening der mogendheden, vóór het Kongres zal worden geopend.

„Indien Sardinië op gelijken voet als de groote mogendheden op het Kongres werd toegelaten, dan zou het even als de Fransche Regering het beginsel van algemeene ontwapening kunnen aannemen, in de hoop, dat die toetreding geene noodlottige gevolgen voor Italië na zich zou slepen; maar dewijl Sardinië niet op die wijze tot het kongres zal worden toegelaten, mag het zich niet verbinden, om zich te ontwapenen.

„Om echter een bewijs te geven, dat het de pogingen door Engeland gedaan zooveel mogelijk wenscht te ondersteunen, voor zoover de veiligheid en de rust des lands dit veroorloven, stemt de regering toe, dat 1°. geene reserven onder de wapenen zullen geroepen worden, tot welken maatregel reeds het besluit was genomen, toen het Oostenrijksche kabinet de reserven had opgeroepen; 2°. dat geen ander legerkorps op den voet van oorlog zal gebragt worden en 3°. dat de troepen geene andere stellingen zullen innemen dan zij thans sedert drie maanden bezetten."

ROME, 12 April.

Onder de doordenkende klasse der inwoners dezer stad heerscht eene zekere gisting, en de beweging, die zich in de gemoederen ten gunste van Piemont openbaart, neemt meer en meer toe. Talrijke vrijwilligers maken zich gereed, naar Genua te vertrekken, om bij het Piemontesche leger dienst te nemen. De regering is ter nedergeslagen en besluiteloos: zij weet niet of zij den jongelieden moet toestaan zich naar Genua in te schepen of niet.

WEENEN, 16 April.

Waarschijnlijk zal het groote publiek tot heden wel nimmer op de gedachte zijn gekomen, dat de zwarte kunst geroepen zou zijn eene rol, in de tegenwoordige staatkundige omstandigheden te spelen. En toch is dit maar al te waar. Volgens de *Weiner Zeitung* heeft de beruchte Mlle. *Lenormant*, in 1815 eene voorspelling gedaan, welke ongeveer hierop nederkomt: „De eerste inval in Frankrijk heeft stroomen bloeds doen vergieten; de tweede heeft slechts eene beek bloeds doen vlieten. De derde zal geen bloed doen storten, maar Frankrijk zal worden verdeeld in vier verschillende koningrijken. Indien Oostenrijk en Pruissen eenstemmig handelen, zal de Duitsche Bond een millioen strijders onder de wapenen bren-

ba." De *Wiener Zeitung* hoopt, dat hare wenschen door die tusschenkomst zonder schokken zullen vervuld worden. Een vreeselijk lot hangt Frankrijk, volgens de *Wiener Zeitung*, boven het hoofd; het zal gedeeltelijk worden ingelijfd bij het groothertogdom van Baden, een ander gedeelte zal welligt gehecht worden aan het graafschap Homburg en dat alles door de hulp en den bijstand der zwarte kunst, zonder dat een enkele druppel bloeds wordt vergoten!

BERLIJN, 17 April.

De *Wiener Zeitung* laat zich ten opzigte van het memorandum van den graaf *de Cavour* zoo hevig uit, dat men bij het lezen er van verwonderd staat, en vraagt, of bij zulke taal aan de regtvaardigheid en billijkheid eener zaak te denken is.

Het Weenerkabinet wendt thans de oogen naar Rusland; bij gelegenheid der zending van graaf *Caroly* naar Petersburg rijst hier de vraag: zou hij nu de bewijzen van dankbaarheid van het hof van Weenen jegens dat van Petersburg gaan overbrengen, nu het op nieuw hulp zou kunnen behoeven?

BERLIJN, 18 April.

Naar men meent zijn de onderhandelingen die het doel der zending van den aartshertog *Albrecht* waren, afgeloopen. De overige bondsregeringen zijn het met Pruissen en Oostenrijk omtrent de houding van den Bond in geval van oorlog, geheel eens geworden.

Men hoopt hier nog steeds — al is het dan ook vrij flaauw een oorlog op het laatste oogenblik te kunnen tegegaan. De bemiddelende mogendheden, zegt men, zullen nog, als laatste middel beproeven — met ter zijde lating van alles wat de ontwapening betreft — het dadelijk omtrent de hoofdzaak, de bevrijding der Italiaansche politiek van vreemden druk eene overeenstemming tot stand te brengen.

LONDEN, 18 April.

De telegrafische berigten gisteren over de beide Parlementszittingen meêgedeeld kunnen nog met het volgende worden aangevuld.

In het Hoogerhuis heeft lord *Derby* o. a. nog gezegd, dat het oogenblik nadert waarop de vraag of het kongres al of niet zal bijeenkomen beslist zal worden. Hij hoopt nog op het behoud des vredes. Hij had nog heden een nieuw voorstel gedaan, waarvan hij geen kennis kon geven.

Lord *Clarendon* heeft de algemeene regeringspolitiek goedgekeurd en gezegd, dat de oppositie eene vreedzame schikking niets in den weg zal leggen.

Lord *Derby* heeft daarop nog gezegd, dat het van het hoogste gewigt is, dat, in den tegenwoordigen toestand, de eenparige medewerking van het Parlement der regering verzekerd zij. Hij heeft zijn leedwezen te kennen gegeven dat de onderhandelingen niet aan lord *Cowley* zijn overgelaten, omdat dan alle moeijelijkheden zouden geregeld zijn. Men was het reeds over de voorwaarden eens, toen Rusland voorstelde een kongres te houden. Dit bragt eene storing in de onderhandelingen, doch niet zonder dat de hoop bleef bestaan, dat eene geschikte oplossing nog te vinden zou zijn. — Ook lord *Derby* was niet van oordeel dat de oorlog, zoo hij mogt uitbarsten, zich tot Italië beperken zou; integendeel, hij meende dat het dan een bloedige Europesche oorlog zou worden.

In het Lagerhuis heeft lord *J. Russell* gevraagd, of Sardinië, zoo men eischte dat het ontwapende, in het kongres zitting zou erlangen.

De heer *Duncombe* heeft zeer ten gunste dier toelating gesproken; ook heeft hij gezegd, dat er geen wisse vrede kan zijn, tenzij Oostenrijk uit Italië verdreven worde.

De Niagara heeft van Nieuw-York tijdingen, loopende tot 7 April, benevens 31,250 dollars aangebragt. De president *Buchanan* heeft aan den generaal *Lamar* bevolen, om van Nicaragua te eischen, dat het voldoening verschaffe voor zijne jongste aanranding der Amerikaansche vlag; dat het de in beslag genomen schepen teruggeve en schadeloosstelling verleene. In geval van weigering moet hij zijne reispassen vragen. Het eskader zal worden vermeerderd, en dat in de Zuidzee onder de bevelen worden gesteld van den generaal *Lamar*.

De *Propagateur Catholique* meldt, dat de vrijbuiter, generaal *Walker*, die te Mobile tot de R. K. godsdienst is overgegaan, besloten heeft zich in een geestelijke orde te begeven en zich tot den geestelijken stand voor te bereiden.

LONDEN, Dingsdag 19 April.

In de redevoering der koningin, bij de prorogatie van het Parlement, wordt het Lagerhuis dank gezegd, voor het ten behoeve van de verdediging té land en te zee, en andere doeleinden, toegestane krediet; voorts worden, aangaande de kwestie van den dag, inlichtingen medegedeeld.

PARIJS, 18 April.

Naar men verzekert, heeft geene der mogendheden de door Frankrijk weder geopperde kwestie der toelating van Sardinië op het kongres in overweging willen nemen. Dit werd het hof van Turijn medegedeeld, dat daarop verklaarde, niet geheel te kunnen ontwapenen, maar zijne reserven niet te zullen oproepen, noch zijn effektief vermeerderen, zoo Oostenrijk zich verbond de grenzen te eerbiedigen. Hierop moet uit Londen naar Turijn geseind zijn, dat *de Cavour* op de vraag of hij wilde ontwapenen slechts had te antwoorden: „ja" of „neen." Wat verder gebeurd is, weet men nog niet. — Hier te lande ziet het er nog geenszins uit alsof men ontwapent, integendeel, de toerustingen worden met meer ijver gemaakt dan nog het geval was: alle divisiën worden georganiseerd; die van het Oosten is van getrokken kanonnen voorzien; generaal *Trochu* is naar zijne brigade op de grens van Savoye vertrokken; het eerste vreemden-regiment uit Algerië te Bastia aangekomen, is naar Ajaccio, dus slechts op eenige uren afstands van Genua, gezonden; Fransche ingenieurs zijn naar Straatsburg gezonden om de brug van Kehl te onderzoeken, en de keizer moet tot een hoofdofficier die een kommando verlangde in geval van oorlog, geantwoord hebben: „Maak u niet ongerust; komt er oorlog, dan zullen er voor iedereen kommando's zijn, zelfs voor mij."

Er is te Parijs een kieken (geen *eend*) geboren met 4 pooten; de twee achterste zijn zwakker dan de voorste. De jonggeborene is zeer welvarend en eet en drinkt met even veel lust als zijne broeders en zusters. De heer *Cruzeland*, wever, die de eigenaar van dit dier is, verklaart, dat hij nog eens zoodanig wonderkieken in zijn bezit heeft gehad; dit is echter door de kip gesmoord. Daar een kieken met 4 pooten natuurlijk 4 boutjes moet hebben, zou het zeer nuttig zijn voor de publieke voeding, dit geslacht te akklimatiseren.

De maire van Marseille heeft, naar aanleiding van de plannen tot verandering van het bestuur dier stad, een adres aan den Raad van State ingediend, waarin hij o. a., met het oog op de openbare orde, de vereeniging van alle gezag in handen van een prefekt bestrijdt en vraagt, hoe men het lot eener groote stad hem geheel kan toevertrouwen, die bij omwenteling het voornaamste mikpunt is.

Naar men uit Sardinie meldt, wacht men daar deze week een inval der Oostenrijkers.

Horace Vernet treedt met eene weduwe in het huwelijk.

PARIJS, Dingsdag 19 April.

Uit Calais telegrafeert men, dat de markies *d'Azeglio* gisteren morgen, zich naar Dover heeft ingescheept.

De *Moniteur* bevat aan het hoofd van zijn niet officieel gedeelte de volgende mededeeling:

„Nadat de vijf groote mogendheden in Ruslands voorstel, om de regeling der Italiaansche zaak aan een kongres toe te vertrouwen hadden toegestemd, achtten zij het noodig, zich over de grondslagen der onderhandelingen over Italië te verstaan. Zij zijn het over de vier volgende punten eens, wat betreft die als grondslagen der onderhandelingen aan te nemen.

1. De middelen vast te stellen, waardoor de vrede tusschen Oostenrijk en Sardinië in stand gehouden kan worden.

2. Hoe de ontruiming van den Romeinschen Staat door de Fransche en Oostenrijksche troepen het best kan worden bewerkstelligd.

3. Of het noodig is, hervormingen in te voeren in het binnenlandsch bestuur van dien staat en van de andere staten van Italië, waarvan het bestuur gebreken in zich bevat, welke klaarblijkelijk een permanenten en gevaarlijken staat van onlusten en ontevredenheid zouden daarstellen; en welke die hervormingen zouden zijn.

4. De tusschen Oostenrijk en de hertogdommen bestaande traktaten te vervangen door eene onderlinge konfederatie van de staten van Italië, tot wederkeerige bescherming, zoowel inwendig als uitwendig.

„Later vorderde het Weener kabinet de voorloopige ontwapening van Sardinië, verklarende, dat die maatregel de *conditio sine qua non* was voor zijne toetreding tot het kongres. Daar deze voorwaarde tegenwerpingen van allerlei aard ontmoette, verving Oostenrijk haar door die van algemeene ontwapening vóór de bijeenkomst van het kongres. De Engelsche regering meende, dat het voldoende was in beginsel tot de algemeene ontwapening toe te stemmen, onder voorbehoud, dat de uitvoering later na de opening van het kongres zou worden geregeld; Frankrijk aarzelde niet hieraan zijne toestemming te geven.

„Niettemin is weder verschil ontstaan over de vraag of Sardinië's officieele toestemming tot het aldus aangenomen beginsel vooraf onontbeerlijk was of niet. De keizerlijke regering is van oordeel geweest, dat zij, logisch en billijk geredeneerd, van Sardinië niet kon eischen zijne toestemming aan het beginsel te hechten als de mogendheden het niet op het kongres toelieten.

„Daar het Engelsch kabinet met kracht bij de Fransche regering er op aangedrongen heeft, dat zij Sardinië tot de voorloopige aanneming van dat beginsel zou bewegen, heeft de keizerlijke regering geenszins geweigerd een nieuw bewijs te geven van hare verzoeningsgezindheid, en heeft zij beloofd dezen nieuwen eisch te ondersteunen, in de veronderstelling, dat men het eens zou worden om Sardinië en de overige Italiaansche staten aan het kongres te laten deel nemen. Onder volmaakt gelijke omstandigheden nam Oostenrijk op de konferentie van Troppau in 1820 het initiatief tot gelijksoortige voorstellen; prins *Metternich* betoogde de noodzakelijkheid, de billijkheid en het voordeel, om de onderscheidene Italiaansche staten gemagtigden naar het kongres te doen zenden. Uit dit antecedent kunnen wij de hoop putten, dat de vermelde voorwaarde algemeene toestemming zal ontmoeten.

„Bovendien kan de keizerlijke regering, wat betreft de ontwapening, nu zij die in beginsel heeft aangenomen, geene moeijelijkheden opwerpen, omtrent het tijdstip, dat voor het geschiktste ter uitvoering van dat beginsel gehouden mogt worden, en mogten de mogendheden van oordeel zijn, dat nog voor de bijeenkomst van het kongres er toe moet worden overgegaan, dan zou zij volstrekt geen reden hebben, zich tegen dit verlangen te verzetten.

„Alles doet dus vermoeden, dat, zoo al niet alle moeijelijkheden uit den weg geruimd zijn, men het toch weldra eens zal worden en niets de bijeenkomst van het kongres in den weg zal staan."

— 19 *April*. Rente kont. 4½ pCt. 95,50; op tijd 3 pCt. 67,55; Fr.-Oost. Spw. 520; Sp. 3 pCt. 39¾.

MARSEILLE, 18 April.

Brieven uit Napels, van den 16. April met de laatste paketboot ontvangen, brengen de tijding mede, dat de dood van koning *Ferdinand II.* elk oogenblik te wachten is, Z. M. had de sakramenten reeds ontvangen. Hij had de leden van zijne familie bij zich geroepen, en afscheid van hen genomen. Daar zijn dood reeds lang vooruit gezien werd, zal de tijding niet veel indruk maken. De partijen in Napels waren reeds bezig elk in haar belang te handelen. De Oostenrijksche partij, die door de koningin en haren zoon, den hertog van *Trani* ondersteund wordt, hoopt het bestuur van onderdrukking, van dwingelandij te doen voortduren. De massa Napolitanen daarentegen verklaart zich voor den kroonprins, waaraan zich de liberalen sluiten, in de hoop eene betere staatsregeling te bekomen. Bij de partijen heerscht groote onrust, terwijl, bij de vrees voor eene volksbeweging, de troepen zijn gekonsigneerd. De generaal *Filangieri* was naar Caserta geroepen.

MARSEILLE, Dingsdag 19 April.

Brieven uit Rome, van den 16. April, zeggen, dat het vertrek der jongelieden naar Piemont toeneemt; er waren weder 250 hunner naar Perugia vertrokken.

Men verneemt, dat den 14. April eene oproerige beweging onder de studenten te Bologna is ontstaan; er was geschoten, waardoor eenige studenten gekwetst zijn.

Oostenrijk versterkt zijne bezetting te Ferrara.

ADVERTENTIEN

** Bevallen van eene DOCHTER, Vrouwe C. J. H. VAN RAPPARD, geliefde Echtgenoote van:

Utrecht, A. C. J. VAN EELDE.
18 April 1859.

** Heden overleed na een langdurig lijden, in den ouderdom van ruim 71 jaren, mijne geliefde echtgenoot TEUNTJE DERKSEN.

Utrecht 19 April 1859. C. REEDE.

** *Utrecht* 20 April 1859.

Was het op gister de gedenkdag van het **100-Jarig bestaan van het Diaconie Oude Mannen- en Vrouwenhuis der Nederduitsche Hervormde gemeente,** en door Heeren Boekhouder en Regenten bepaald die dag feestelijk te herdenken, door de noodiging tot bijwoning van al de *Kerkelijke Collegien* van gem. Gemeente benevens Oud Regenten enz. van dit **GESTICHT**, deze dag was voor ons in het bijzonder een feestdag, daar wij op denzelve niet alleen feestlijk werden onthaald, door gem. Heeren Regenten, maar daar en boven door eene milde gift van ***f* 500** — ten Onzen behoeve van den Ed. Gr. Achtb. Heer Mr. P. VERLOREN VAN THEMAAT, als een blijk van erkentelijkheid voor den zegen dat hij **voor 50 jaren de toenmalige feestviering mogt bijwonen.**

Doordrongen van vreugde hebben wij ons verpligt gevoeld onze opentlijke dankbetuiging door middel van Uw geacht blad gem. Heeren toe te brengen, met de hartelijke bede, dat de Heer der Gemeente hun nog een reeks van jaren in staat stelle, het **GESTICHT** te besturen of in liefde te gedenken.

De 120 dankbare dischgenooten.

*** Uit hoofde van den *Goeden Vrijdag* zal het Badhuis gesloten zijn.

De Ondernemer
J. M. DE MAN.

⁂ Men zal op Zaturdag den 30. April 1859, des namiddags ten 5 ure precies, in het lokaal van verkoopingen, achter St. Pieter te Utrecht, in het openbaar verkoopen:

Eene kapitale hecht-sterke, welbetimmerde en goed onderhoudene dubbele HEEREN-HUIZING, met Grond, grooten Tuin, ruim Gebouw daar achter, en verder aanbehooren, staande en gelegen te Utrecht, aan de noordoostzijde van de Kromme Nieuwe Gracht, in den Regenboog, nabij het Hieronymus-plein, wijk G. nº. 357, groot 8. R. 10 E., en bestaande in 13 Kamers, die of aan de straat of in den tuin uitzigt hebben, allen van geschikte grootte, waarvan: twee zeer ruim, twee ingerigt voor fraaije suite en de overige meest allen communicerende, Dienstboden- en Provisiekamers, Hoofd- en Binnengangen met marmer bevloerd, Keukens en Kluiskelders, aan de gracht uitkomende, Zolders en Vlieringen; alles zeer goed ingerigt en voorzien van vele gemakken van brand- en andere kasten, pompen, als anders, zoo als aan een groot en voornaam Huis worden vereischt. Het gedeelte van het Huis, dat tot afzonderlijk Bovenhuis is afgezonderd, kan zeer gevoegelijk daarmede hereenigd worden. De Tuin, nagenoeg vierkant en fraai aangelegd, loopt langs de geheele breedte van het Huis, en het Gebouw langs den geheelen Tuin, en aan den straat langs het Plantsoen uitkomende, is bijzonder tot Stalling, maar ook voor andere einden geschikt.

Het Huis en de Tuin zullen te zamen eerst en daarna het Gebouw afzonderlijk, en vervolgens Huis, Tuin en Gebouw te zamen worden geveild.

Te aanvaarden: de Bovenhuizing met 1º Augustus 1859 en overigens met 1 September 1859.

Breeder bij aanplakbiljetten beschreven, te bezigtigen als daarbij is vermeld en nader onderrigt te bekomen ten kantore van den Notaris DWARS.

⁂ In den loop van dezen zomer zal in perceelen worden verkocht, het wel bekend en alleraangenaamst gesitueerd LANDGOED *PIJNENBURG*, groot 540 bunders, gelegen in de gemeenten Baarn en Soest, nabij Soestdijk aan den straatweg naar Utrecht; zijnde van af den 1. Junij aanstaande te bezigtigen des Dingsdags en Vrijdags van iedere week, van des morgens 10 tot 4 uur, op vertoon van een permissie billet, verkrijgbaar bij den Notaris PEN te Baarn. Nadere informatiën te bekomen bij genoemden Notaris, alsmede bij *R. Ravenhorst*, Tuinbaas op gezegd Landgoed.

Kindergoederen en Nouveautés.

⁂ Heden ontvangen de nieuwste en élégantste modellen van **kindergoederen** voor het naderende saizoen, alsmede Fransche en Engelsche Broderies, négligémutsen, Fransche katoenen, witte en gecoulourde piqués, Brabantsche en Overzeesche linnens en damasten en verder alles wat tot gemeld vak behoort.

Voorstraat. J. LINDEMAN.

⁂ Te verkrijgen bij M. J. C. HAM, Choorstraat, **Karpetten, Loopers, Vloerkleeden, zwarte en gekleurde Franje** voor Karpetten, alles in de beste kwaliteit en tot fabrieksprijzen.

HANDSCHOENEN MAGAZIJN.

⁂ JOH. BISCHOFER, uit Tyrol, blijft nog eenige dagen uitgepakt in *den Gouden Leeuw*, op het Oudkerkhof, met alle soorten echt **Gemsledeeren, Glacé** en **Zomer Handschoenen**, enz.

PARIJSCH BLOEMEN MAGAZIJN

van

A. VAN DER WURFF.

Lange St. Janstraat Nº. 188 te Utrecht,

⁂ Berigt, dat er bij haar op nieuw voorhanden is een groot assortiment **Zomer Bloemen** van de minste tot de fijnste soorten, voor Hoeden, Mutsen, en om te kappen. Coiffures, Guirlandes, Jardinières, Batist, Stroo, Satijn, Gitten, Krip, Gouden en Zilveren Bloemen, Bouquetten voor Vazen, Manden en Hangers met Bloemen en Vruchten, Leliën, Eiken kransen, Immortelles en gekleurde Mos, Panaches, Marabouts, Fantaisie en andere soorten van Veeren; repareert beschadigde Bloemen en Bouquetten, alles tegen prijzen met Parijs gelijk. Een assortiment van Bladen, Papieren Stoffen enz., om Bloemen te maken. (De Goederen worden op bezien buiten de stad gezonden).

ZEEGRAS.

⁂ verkrijgbaar bij groote en kleine partijen, tegen billijke prijzen bij VAN NIEUWCASSTEEL en VAN LEEUWEN.

Adres J. VAN NIEUWCASSTEEL, Oudegracht bij de Bakkerbrug

⁂ Bij GEBROEDERS BELINFANTE te *'s Gravenhage*, en verder alom, is de INTEEKENING opengesteld op het

GEÏLLUSTREERD STUIVERSMAGAZIJN.
en het BIJBLAD.

Dit TIJDSCHRIFT is het GOEDKOOPSTE, UITGEBREIDSTE en MEESTGELEZENE van alle periodieke geschriften hier te lande. Bij tal van platen ontvangt men voor *f* 2.60 zooveel lectuur als in 12 gewone boekdeelen. Het getal inteekenaren, dat nog dagelijks vermeerdert, is dan ook reeds tot bijna *ZES DUIZEND* gestegen. Dit is de beste aanbeveling en levert het bewijs hoe zeer het **Geïllustreerd Stuiversmagazijn** in den smaak valt. **Elk wat wils** is zijn motto, van daar eene verscheidenheid van inhoud, dat elk een er iets van zijne gading in vindt.

De INHOUD van het **Geïllustreerd Stuiversmagazijn** bestaat uit *Verhalen — Levensbeschrijvingen — Reizen — Ontdekkingen — Land- en Volkenkunde — Wetenswaardigheden van allerlei aard — Statistiek — Gedachten en Wenken — Raadgevingen van zedelijken en huishoudelijken aard — Anecdoten — Recepten*, enz.

Het BIJBLAD, ook AFZONDERLIJK te bekomen, onder den titel: **De Ontginner**, is hoewel in hooge mate populair, van meer wetenschappelijken aard. *Vaderlandsche Geschiedenis* en *Natuurkunde* maken den hoofdinhoud uit. Voorts vindt men daarin *Schaaklessen* en *Problema's*, *Reken-*, *Geschied-* en *Aardrijkskundige Vragen* en *Varia*.

De prijs van het **Geïllustreerd Stuivermagazijn** is per jaargang, in losse vellen, *f* **2.60**, in maandelijksche afleveringen *f* **3.** — Het **Bijblad** kost half zoo veel als het STUIVERSMAGAZIJN. — De **Ontginner** afzonderlijk is tot denzelfden prijs als het GEILLUSTEERD STUIVERSMAGAZIJN verkrijgbaar.

⁂ Aan de inteekenaren is verzonden:

De 4e Aflevering:

ALBUM VAN UTRECHT,

inhoudende:

Afbeelding en **Historische Beschrijving** van de

HOOGESCHOOL.

De uitgegeven afleveringen zijn bij alle Boekhandelaren *ter visie* te bekomen.

J. G. BROESE.

ZSCHOKKE's Nieuwste Werk

⁂ wordt thans onder den titel:

VROUWENSPIEGEL,

HUIS- EN HANDBOEK VOOR CHRISTELIJKE VROUWEN EN MEISJES; bewerkt naar **H. ZSCHOKKE**, door **Dr. W. B. J. VAN EYK**,

bij A. TER GUNNE te *Deventer* uitgegeven.

1e Aflevering à 35 Cent.

Compleet in 5 afl., met gesteendr. titel en Eng. linnen band, bij inteekening *f* 1.75.

Dit werk zal zeker geen minder debiet vinden dan **DE WEG TEN LEVEN**, van denzelfden Auteur, waarvan in korten tijd **duizende** ex. verkocht zijn.

⁂ Door den Boekhandelaar S. OCHTMAN Jz. te Zierikzee, is uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

De zamenstelling en inrigting der Gemeentebesturen, *volgens de wet van 29 Junij* 1851, Staatsbl. nº. 85, door Jhr. Mr. C. DE JONGE, Advocaat en Secretaris te Zierikzee. Prijs *f* 3,75.

⁂ Bij S. E. VAN NOOTEN te *Schoonhoven* is heden verschenen:

BIJBELSCHE GESCHIEDENIS

IN

13 TABELLEN,

ten gebruike van

CATECHISATIËN EN SCHOLEN,

DOOR

R. A. S. PICCARDT,

Theol Doct. en Pred. te Goes.

in groot 4º formaat, op stevig papier, in netten omslag.

Prijs 40 Centen.

⁂ H. NIJGH, te *Rotterdam*; heeft uitgegeven en verzonden, doch niet algemeen, eene BROCHURE, getiteld:

WAAROM BEN IK HOMOIOPAATH GEWORDEN?

DOOR

S. J. VAN ROIJEN,

Math. Mag. Phil. Nat. en Med. Doctor. — Prijs *f* 0.35.

Voorts zijn nog eenige Exemplaren voorhanden, van:

1º. **De Homoeopathische Geneeskunst, Populaire Schets voor het nietgeneeskundig Publiek.** Prijs *f* 0.30.

2º. **C. von Bönninghausen, de Homoeopathische Huis- en Scheepsdoctor in korte Therapeutische Diagnosen.** Prijs *f* 0.60.

⁂ Bij den Boekhandelaar A. J. VAN HUFFEL alhier, is van de pers gekomen:

Proeven van Woordgronding,

DOOR

G. L. VAN DEN HELM.

EERSTE STUKJE. Prijs *f* 1,50.

⁂ DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY, een onfeilbaar middel ter genezing van uit *klierziekte* voortkomende *zweren*. De oudste zoon van *Antoon Barnet*, te Batavia, leed verschrikkelijk aan klierverzweringen; zijne ouders raadpleegden onderscheidene geneesheeren, doch zijne ziekte nam hand over hand toe. Eene zuster van *Barnet* die door de zalf en pillen van *Holloway* een ziek been genezen was, nam het kind onder hare bescherming, zeggende te willen beproeven of een paar weken verblijf bij haar hem misschien mogten helpen. Zoodra het kind zich aan haar huis bevond, deed zij hem de zalf en pillen van *Holloway* gebruiken, welke spoedig zijnen toestand verbeterden, en na ruim twee maanden tijds hem geheel en al deden herstellen. Zoo groot is de deugdzaamheid en zoo krachtig de werking van dit geneesmiddel. Alle soort van huidziekte wordt daardoor genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 6,75, *f* 13,85, *f* 20,50. Potjes Zalf à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 13,85, *f* 20,95.

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY'setablissement.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

April	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr. N. à	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	*Opmerkingen.*
19	2	n.	1.0	753.25	45.7	— 9.0	0.56	0.	Bewolkt.
	10	ono.	0.5	52.11	37.9	— 8 8	0.73	0.	Ligt bewolkt.
20	8	ono.	4.0	50.33	42.1	— 7.9	0.69	0.	Bewolkt.

PRIJZEN VAN KOEPONS EN LOSB. OBLIGATIËN.

Metalliek	*f* 26,20	Pruissische	*f* 34,87½
Nat. Met. Coup. .	„ —,—	Spaansche.	„ —,—
Napelsche	„ —,—	Sp. Coup per fr.	„ —,—
Div. Eng. in . . £	„ 11,57½	Hamb. Russen. .	„ 33 62½
Eng. Russen . . .	„ 11,57½	Russ. in Zilv. R. .	„ 33,87½
Fransche	„ 55 50	Poolsche in fl. . .	„ 26 75
Belgische	„ 55,87½	Dollars	„ —,—

AMSTERDAM 19 April 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . . 2½	pCt.	62	62 1/8	62
dito dito 3	„	74¼	74½	74¼
dito dito 4	„	96 5/16	96 3/8	96 5/16
Handelmaatschappij. . 4½	„	140½		
Oost-Indische Leening 4	„	95 ¼		
Leen. Holl. Spoorweg 4½	„	99½		
SPANJE.				
Obligatien 1½	pCt.	29½	29 9/16	29 9/16
Obligatien 3	„	42 7/8	42¾	
Binnenl. Schuld. . . . 3	„	39¼	39 5/16	
PORTUGAL.				
Obligatiën 3	pCt.	44 1/8		
dito 1856/57 3	„	43 11/16	43¾	
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en C°*. 5	„	102½		
Obligat. 1828 & 1829. 5	„	101		
Certifikaten 1840 . . . 4	„	83¼		
Cert. bij *Stieglitz* . . . 4	„	83 3/8	83½	83½
dito 5e Serie 5	„	94 7/8		
dito 1855 6e Serie . . 5	„	99	99 1/8	99
POLEN.				
Aand. 1835, fl. 500		154		
Obligatiën 4	pCt.	78½		
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll en C°*. 4	pCt.	51		
Oblig. Metaliek 5	pCt.	55½	56½	55¼
Oblig. Rente Am. . . . 5	„	70 5/8	71	70 5/8
dito dito Nat. 1854. . 5	„	60	61	60
dito dito 2½	„	29 7/8	30 1/16	29 7/8
BRAZILIË.				
Geldl. 1824, £ 100 . . 5	pCt.	97¾		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

BIJVOEGSEL

BIJ DE UTRECHTSCHE COURANT VAN

WOENSDAG 20 April 1859, N°. 94.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Zitting van Donderdag 14 April.

Voorz. Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 24 leden; afwezig de HH. *v. Boetzelaer*, *de Graaf*, *v. Cleeff*, *v. Hoytema* en *Ackersdijck*.

Is ingekomen:

een prov.-blad, houdende mededeeling van een koninkl. besluit tot verdaging van de beslissing omtrent de voorstellen der gemeenteraden betreffende de begrafenisregten, — voor kennisgeving;

een prov. blad, houdende aanschrijving betreffende de verkiezing voor de aftredende leden der prov. Staten, — alsvoren;

tien voordragten tot af- en overschrijving, — ter sekretarie;

een voordragt voor de benoeming van den kontroleur, — ter sekretarie;

een verzoek van den heer Mr. *J. S. Vernède*, om ontslag als lid der plaatsel. schoolkomm., — ter sekr.

een voordragt betreffende eenige rekwesten in zake de dir. belasting, — ter sekretarie;

eene voordragt tot vaststelling der kohieren voor de honden-belasting, dienst 1859. — alsvoren.

Aan de orde is de artikelsgewijze behandeling van het ontwerp-reglement op het bouwen en sloopen, waarover mitsdien de beraadslagingen worden geopend.

Art. 1. Niemand vermag aan of langs den openbaren weg, of aan of langs stadswateren, een gebouw, muur, schutting of hek te stellen, herbouwen of veranderen, dan overeenkomstig eene schriftelijke vergunning door Burgemeester en Wethouders gegeven.

Op afgesloten terreinen vermag geen gebouw tot woning bestemd gesteld, ook geen bestaand gebouw tot woning ingerigt of bestemd te worden, dan overeenkomstig gelijke vergunning.

De vergunning moet verkregen zijn alvorens eenig begin met bouwen gemaakt wordt.

De heer *v. Geuns* wenscht, naar aanleiding van het bij de algemeene diskussiën door hem gesprokene, in plaats van de vier eerste artikelen van het ontwerp vier andere artikelen voor te stellen. Tegen het tweede lid van art. 1, betreffende het bouwen van woningen op afgesloten terrein, heeft Spr. geen bezwaar, die bepaling zoude volgens zijn voorstel art. 3 worden. Hetgeen thans in het tweede lid van art. 2. voorkomt zoude dan, tot een stellig voorschrift omgewerkt, art. 4 uitmaken. Doch aan het hoofd der verordening wenscht Spr. twee nieuwe artikelen te plaatsen, nagenoeg gelijkluidende met art. 175 en 177 der Haarlemsche verordening. Art. 1 zoude dan aldus luiden: »Het is verboden aan »of langs den openbaren weg, of aan of langs stads »wateren, een gebouw, muur, schutting of hek te »stellen, te herbouwen of te veranderen, *anders dan »overeenkomstig verkregene rooijing;*" terwijl dan art. 2 zoude bepalen, op welke wijze de rooijing moet worden aangevraagd en verkregen. Indien dit amendement wordt aangenomen, zal voor het bouwen aan den openbaren weg de algemeene bevoegdheid van B. en W. beperkt zijn tot het bepalen der rigtingslijn, en zal de verordening overigens berusten op stellige voorschriften, zoodat elk vooruit weet waaraan zich te houden. Dan zal er één stelsel in de verordening zijn, terwijl er volgens het ontwerp eigenlijk twee zullen zijn, aan de eene zijde stellige voorschriften, en daarnaast eene algemeene bevoegdheid van B. en W. om voor alles vergunning te geven of te weigeren. Spr. beroept zich ook op het rapport der gezondheidskommissie, welke geenszins die algemeene bevoegdheid van B. en W., maar daarentegen alleen stellige voorschriften heeft voorgesteld. Evenmin als de gezondheidskommissie is Spr. een voorstander van eene onbepaalde vrijheid om te bouwen. Spr. is voor beperkingen in het algemeen belang, doch zoodanig, dat die beperkingen in de verordening worden opgenomen. Spr. is tegen eene *onbepaalde* beperking zooals in art. 1 van het ontwerp wordt voorgedragen, waardoor aan den een' iets zoude kunnen vergund worden wat aan den ander onder gelijke omstandigheden werd geweigerd.

De heer *v. Nooten* zegt, dat reeds bij eene vorige gelegenheid door hem is aangevoerd, dat het hoogst moeijelijk, ja onuitvoerbaar zou wezen, vaste regels te stellen, dat de vorige Spr. zelf dit bezwaar heeft gevoeld door zoodanige algemeene en vaste regelen niet in zijn amendement op te nemen, en dat alzoo z. i. de vergunning van B. en W. te vragen in de verordening behoort te worden opgenomen. Spr. stelt ter vervanging van art. 1 het volgende amendement voor: »Het is verboden aan of langs den openbaren weg, of aan of langs stadswateren een gebouw of muur, schutting of hek te stellen, te herbouwen of te veranderen, anders dan overeenkomstig eene schriftelijke vergunning van B. en W. en van hunnentwege op de plaats aangegeven rooijing. Op afgesloten terreinen mag geen gebouw tot woning bestemd gesteld, ook geen bestaand gebouw tot woning ingerigt of bestemd worden dan overeenkomstig gelijke vergunning, en, in elk geval, met behoorlijken toegang voor stads brand-bluschmiddelen" Spr. merkt hierbij nog op, dat door dit amendement zou kunnen vervallen de bepaling van art 4 van het ontwerp, alsmede het laatste lid van de 2. al. van art. 2, daar een stellig voorschrift van behoorlijken toegang voor de stads brandbluschmiddelen alleen noodzakelijk is bij den aanleg van woningen op afgesloten terreinen.

De heer *Boer* heeft tegen een gedeelte van dit amendement bedenkingen. Gelijk het is voorgesteld verleent het eigenlijk B. en W. meer magt dan het ontwerp zelf doet, doch het maakt eene exceptie op die magt, en die geldt het herstellen van deuren en vensters, waartoe voortaan geen vergunning zal noodig zijn. Spr. acht de aanneming van dergelijk beginsel ongeraden. De welstand der gebouwen zal daardoor groot gevaar loopen; als nl. ieder in de gevels der gebouwen zoodanige veranderingen zou kunnen maken als hij mogt goedvinden, zonder dat er eenig toezigt, eenige afkeuring kan plaats hebben, dan gelooft Spr., dat men te veel aan de willekeur van het publiek zal overlaten en het gevolg zal zijn, dat de gebouwen dikwerf een minder schoon of een wanstaltig aanzien zullen krijgen. Bij alle mogelijke zucht die men moge hebben om in deze vrijheid aan allen te laten, heeft toch het publiek hier ook zijn belang, en dat kan, meent Spr., niet wezen, dat men dergelijke willekeur toelaat.

De heer *v. Nooten* verklaart zijn amendement te splitsen, daar op het tweede gedeelte bedenkingen worden gemaakt, en dat gedeelte afzonderlijk in behandeling te zullen brengen bij art. 4, dat hij dan wil doen wegvallen.

De heer *v. Geuns* zal met een enkel woord op het gesprokene door den heer *v. Nooten* antwoorden. Spr. zal niet herhalen wat hij bij de algemeene diskussien heeft gezegd. De heer *v. Nooten* heeft aangevoerd dat hij er tegen zou zijn, algemeene regels te stellen, en, ten tweede, dat in dien zin door Spr. ook geene amendementen zouden zijn voorgedragen. Spr. moet echter zeggen, dat, zoo men tegen het stellen van algemeene regels is, men zal moeten verwerpen onderscheidene bepalingen, die in het ontwerp voorkomen, want er worden regels in gegeven met betrekking tot gevels, daken, schoorsteenen, enz., en dan zal men het bouwreglement moeten doen bestaan uit één artikel, luidende, dat het verboden is anders te bouwen dan zooals B. en W. zullen voorschrijven. In de tweede plaats moet Spr. opmerken, dat door hem in der daad enkele nieuwe stellige voorschriften zijn voorgedragen, terwijl hij voorts gaarne zijne stem zal geven aan andere welke in het algemeen belang noodig mogten worden gekeurd. Met betrekking tot hetgeen de heer *Boer* aanvoert, moet Spr. opmerken, dat het z. i. niet de pligt der regering is, te zorgen, dat er door partikulieren fraai gebouwd wordt, maar dat niet gebouwd worde in strijd met de openbare veiligheid en gezondheid, en dat, wat betreft het schoonheidsgevoel, dat veilig kan en ook behoort te worden overgelaten aan hen die bouwen.

De heer *v. Hengelaar* kan zich zeer goed met het amendement van den heer *v. Geuns* vereenigen. Ook hij is van gevoelen, dat men in de verordening behoort te maken vaste bepalingen, waaraan ieder zien kan wat zijne regten en verpligtingen zijn, en dat men, door de regeling aan B. en W. op te dragen de zaak inderdaad ongeregeld laat; aan den anderen kant is zoodanige opdragt aan B. en W. ook daarom onjuist, omdat zij op die wijze de wetgevende en uitvoerende magt in eene hand vereenigt. Spr. is het ook met den heer *v. Geuns* eens, dat in deze verordening het schoonheidsgevoel, hoe wenschelijk op zich zelve, niet in aanmerking kan komen, daar de bevoegdheid van den raad bij de wet beperkt is tot de openbare orde, veiligheid en gezondheid. Mogt evenwel het amendement van den heer *v. Geuns* verworpen worden, dan zou Spr. tegen de tweede al. nog al bedenking hebben. Is de bedoeling, dat op afgesloten terreinen geene afzonderlijke woningen, zoogenaamde hofjes, gesteld mogen worden, dan kan Spr. zich er wel meê vereenigen, maar gelijk de bepaling nu luidt, houdt ze duidelijk in, dat als eens een gebouw gesteld is, men het niet zou mogen vergrooten zonder vergunning. Dat vindt Spr. niet raadzaam en in strijd met het beginsel, dat men in de verordening aanneemt, dat nl. het stedelijk bestuur alleen heeft toe te zien op wat aan den openbaren weg geschiedt. Spr. zou dus meenen, dat die bepaling moest wegvallen, tenzij men bedoeld hebbe, dat op afgesloten terreinen geene afzonderlijke woningen mogen worden opgerigt, doch dan zou men beter doen te lezen: op afgesloten terreinen mogen geene gebouwen tot afzonderlijke woning ingerigt of bestemd worden, zonder toestemming van B. en W.

De heer *Pabst* kan zich met de uitlegging, het eerst door den heer *v. Hengelaar* aan de bepaling gegeven, vereenigen, en zegt dat tegen die uitlegging ook geen lid der komm. zich zal verzetten. Spr. gelooft dus dat men het woord woning kan laten staan, het zal beteekenen, dat men geen nieuwe woning zal mogen zetten op afgesloten terreinen zonder vergunning; waar men die vergunning niet noodig heeft om eene bestaande woning te vergrooten.

De heer *v. Hengelaar* zegt, dat als van wege de voorstellers deze uitlegging reeds nu aan de bepaling gegeven wordt, hij geen amendement zal voorstellen. Hij heeft echter gemeend uit de bepaling ook iets anders te kunnen lezen.

De *Voorz.* wil gaarne verklaren, dat hij zich met het zoo even door den heer *Pabst* geopperd denkbeeld vereenigt.

De heer *v. Hengelaar* verklaart alsdan geen amendement te zullen voorstellen.

De heer *v. Nooten* zegt in antwoord op het gesprokene door den heer *v. Geuns*, dat hij met algemeene regels bedoeld heeft, algemeene regels waarnaar men zich in de bouworde zou hebben te gedragen; dit is echter Spr. niet toepasselijk voorgekomen in eene oude stad; iets anders ware het in eene nieuwe stad of bij nieuw aan te leggen straten. Zoodanige vaste regels gelooft Spr. dus, dat zeer moeijelijk in deze verordening konden worden opgenomen; ook meent hij dat zij eentoonigheid, eenzelvigheid zouden veroorzaken.

De heer *de Muralt* zegt, dat de komm. bij dit ontwerp alleen het oog heeft gehad op het bouwen aan den openbaren weg, terwijl hierop alleen uitzondering is gemaakt bij de 2de alinea van art. 1, ten aanzien van hen, die niet aan den openbaren weg gelegen terreinen zouden willen utiliseren, om er kleine woningen op te zetten. Het doel is echter geenszins geweest, ook den eigenaar van een gebouw te willen beletten, nog eene of meer kamers aan dat gebouw toe te voegen of hetzelve verder uit te breiden.

De amendementen alsnu in stemming gebragt zijnde wordt dat van den heer *v. Geuns* verworpen met 15 stemmen tegen die der HH. *v. Hengelaar*, *Ram*, *Trip*, *v. Doorn* en *v. Geuns*, en dat van den heer *v. Nooten* met algemeene stemmen aangenomen.

Art. 2. Bij het verzoekschrift tot vergunning wordt aan Burgemeester en Wethouders ingezonden eene naauwkeurige opgave van de lengte, breedte en hoogte der te stellen, te herbouwen of te veranderen gebouwen, muren, schuttingen of hekken, alsmede van de strekking en belending van elk perceel, waarop zij zullen worden of zijn gesteld. Het kadastraal- en het wijknummer zullen daarbij worden aangeduid.

Tevens moeten daarbij worden aangeduid de middelen tot afvoer van water en onreinheden, in verband met de bestaande putten, riolen en aftogten, of aangewezen de bestemming en inrigting van nieuw aan te leggen putten, riolen en aftogten; terwijl daarbij ook zal moeten blijken, dat er een behoorlijke toegang zal bestaan voor de stads brandbluschmiddelen.

Eindelijk moeten bij het verzoekschrift gevoegd zijn de noodige teekeningen aanduidende behalve de situatie met betrekking tot den openbaren weg en de belendende perceelen, den platten grond, den opstand over lengte en breedte.

Deze teekeningen worden in duplo ingezonden, zullende een der exemplaren bij de beschikking op het verzoek worden teruggegeven.

De drie laatste regels van al. 2 komen door de aanneming van het amendement op art. 1 te vervallen.

De heer *Jongeneel* stelt voor, tusschen de 3. en 4. al. te voegen: »De teekeningen van het gebouw en de situatie zullen op de schaal van $\frac{1}{100}$ moeten worden gebragt." Als grond hiervoor voert Spr. aan, dat aangezien van deze teekeningen een duplo onder

de berusting van het bestuur verblijft, het allezins wenschelijk is, dezelve op eene gelijke grootte zijn, daarbij heeft de ondervinding geleerd, dat de ingezondene plannen en teekeningen dikwerf zoo verre uit elkander loopen dat terwijl eenige op de schaal van $\frac{1}{10}$ worden ingeleverd weder andere op de schaal van $\frac{1}{500}$ zijn gebragt.

De heer *v. Hengelaar* vindt in dit art. vermeld, dat opgave moet geschieden van de lengte, breedte en hoogte. Spr. meent, dat, nu is aangenomen, dat alleen wat aan den openbaren weg voorkomt, een onderwerp zal zijn van openbare zorg, maar het inwendige geheel wordt vrijgelaten, alleen opgave zou moeten geschieden van de breedte en hoogte, daar de lengte niet tot den gevel behoort.

De *Voorz.* zegt, dat de lengte wel in aanmerking zou moeten komen, als men bv. een gebouw had, dat op een hoek stond.

De heer *Pabst* zegt, dat met »breedte" zeker bedoeld wordt, dikte der muren. Overigens gelooft Spr., dat het woord »naauwkeurig" achterwege zou kunnen blijven; hij is toch van oordeel dat, alle opgaven naauwkeurig moeten zijn, en als het nu slechts hier er bij staat zal men denken, dat andere opgaven niet naauwkeurig behoeven te zijn.

De heer *v. Hengelaar* stelt voor, het woord lengte weg te laten.

De heer *Schuurman* vraagt met betrekking tot de bepaling omtrent de opgave van het no. van het kadaster, of het niet voldoende zou zijn, dat alhier het wijknommer wierd opgegeven. De eigenaar zelf is dikwijls niet met het kadastraal no. van zijn eigen perceel bekend, en dus nog veel minder met die zijns buurmans. Wat betreft de teekening stelt Spr. voor te lezen: »Eindelijk moeten bij het verzoek gevoegd zijn de ter beoordeeling noodig geachte teekeningen op de schaal van ten minste $\frac{1}{100}$ der afmetingen," en, in de laatste al.: »Deze teekeningen worden door den aanvrager onderteekend," enz.

Den heer *v. Nooten* komt het voor, dat de bedoeling der komm. is geweest, dat bij voorgenomen aanbouw, ieder die een perceel bebouwen wil de oppervlakte aangeeft, die hij wil bebouwen, en is dat het geval dan acht Spr. het woord *lengte* hoog noodig; daar toch als men die opgave slechts bepaalde tot den voorgevel, het gevolg zou zijn, dat men in strijd met de aangenomen verbodsbepaling afgesloten terreinen met woningen zou bebouwen, en de bepaling waarbij zulks verboden wordt doelloos zou worden gemaakt.

De heer *Bake* merkt aan, dat de schaal door den heer *Jongeneel* voorgesteld, wel toepasselijk zou zijn voor situatie-teekeningen, maar niet voor die van gebouwen, waartoe zij veel te klein is. Men zou dus twee schalen moeten voorschrijven. Spr. acht het evenwel niet noodig hieromtrent iets te bepalen; wijders zegt Spr. met betrekking tot het amendement van den heer *v. Hengelaar*, dat in het artikel staat de opstand over lengte en breedte, hetgeen dus alleen betrekking heeft op de gebouwen, daar de terreinen geen opstand hebben; men wil er mede zeggen, dat men wil hebben den voorgevel en zijgevel van het gebouw, de konstruktie dus van het geheele gebouw. Spr. acht het daarom noodzakelijk breedte en lengte te behouden.

De heer *de Jong* kan omtrent het amendement van den heer *v. Hengelaar* de opinie der komm. niet mededeelen. Wat hem individueel betreft, gelooft hij, dat het in den geest der komm. gelegen heeft, dat men geheel bekend zij met de oppervlakte. Wat betreft het amendement van den heer *Jongeneel*, dacht de komm. dat het moeijelijkheid aan de ingezetenen zou geven, daar zij altijd de kosten zouden moeten doen van een deskundige te raadplegen. Hij heeft zich er daarom niet mede kunnen vereenigen. Wat de aanmerking van den heer *Schuurman* betreft, verzekert Spr. dat zij in de komm. in het breede besproken is; doch deze is van oordeel geweest dat het geen bezwaar oplevert, dat iemand zoo hij bouwt zich een enkele maal tot den bewaarder van het kadaster begeve om de nommers van het te bebouwen perceel en van de belendende perceelen op te nemen.

De heer *Jongeneel* vermeent aan den heer *Bake* de verzekering te kunnen geven, dat de schaal van $\frac{1}{50}$ eene goede maatstaf is. De stad Amsterdam heeft dit ook zoo begrepen, maar gemeend daarin eene speling te moeten toelaten en daarom in de verordening bepaald, dat de teekeningen *minstens op eene schaal van* $\frac{1}{100}$ moeten worden gebragt. Wat de meening van de kommissie aangaat, alsof de bepaling van eene juiste grootte der teekening te moeijelijk zoude zijn en den bouwmeester te veel binden, zoo gelooft Spr. evenwel den heer *de Jong* te mogen opmerken, dat het brengen van eene teekening op eene bepaalde schaal ;wel de minste eisch is, welken men van eenen architekt kan verlangen, en de minst ontwikkelde aan dat verlangen kan voldoen; en wat het amendement van den heer *Schuurman* betreft, hoewel Spr. moet erkennen, dat dit het bezwaar gedeeltelijk zoude oplossen vermeent hij evenwel aan het door hem ingediend amendement de voorkeur te moeten geven, vooral, zoo als Spr. reeds opmerkte, met het oog op de teekeningen in duplo, welke bij het bestuur moeten blijven berusten.

De heer *v. Hengelaar* wijst er op, dat het blijkens deze diskussie moeijelijk is, de opinie der komm. te beoordeelen. Volgens den heer *Pabst*, zou lengte en breedte hetzelfde zijn; uit hetgeen echter de HH. *v. Nooten*, *de Jong* en *Bake* in het midden bragten schijnt de bedoeling wel degelijk geweest te zijn, dat ook de lengte zou worden opgegeven, zoodat dan dezelfde rigoureuze bepaling zou gelden omtrent het geheele gebouw: alleen voor den gevel kan dit zijne nuttige zijde hebben, maar bij het aangenomen beginsel is het voor het overige gedeelte van het gebouw geheel doelloos en een onnoodig bezwaar voor de ingezetenen.

De heer *Schuurman* merkt aan, dat de bepaling niet alleen geldt het oprigten van nieuwe gebouwen, of het herstellen van oude, maar ook het stellen en veranderen van hekken, muren, schuttingen, enz. Spr. heeft daarom voorgesteld: »de ter beoordeeling noodig geachte teekeningen," daar men toch niet kan vergen, dat van schuttingen en muren eene platte-grondteekening over lengte en breedte worde overgelegd.

De heer *Pabst* zal tegen het amendement van den heer *Schuurman* stemmen. Als het aan het bestuur overgelaten wordt, welke teekeningen men wil hebben, dan zal men elk oogenblik met vragen deswegens worden lastig gevallen, en daarom acht Spr. het beter regels te stellen.

De heer *de Muralt* ondersteunt zeer het voorstel om de schaal op $\frac{1}{100}$ te bepalen.

Het amendement van den heer *v. Hengelaar* wordt alsnu met 18 stemmen tegen die der HH. *v. Geuns* *v. Hengelaar* en *v. Doorn* verworpen en het eerste van den heer *Schuurman* aangenomen met 15 stemmen tegen die der heeren *de Jong*, *Pabst*, *v. Nooten*, *Metelerkamp*, *Jongeneel* en den Voorz., terwijl het tweede van den heer *Schuurman* zonder omvraag aangenomen wordt, waardoor het voorstel van den heer *Jongeneel* komt te vervallen.

Art. 3. De beschikking van Burgemeester en Wethouders wordt binnen veertien dagen, na het inleveren van al hetgeen in art. 2 vereischt wordt, gegeven. Eene afwijzende beschikking wordt genomen bij een met redenen omkleed besluit.

Indien binnen zes maanden na de vergunning geen aanvang met de werkzaamheden gemaakt is, en geene verlenging van dien termijn aangevraagd en toegestaan is, wordt de vergunning als vervallen beschouwd.

De heer *v. Geuns* heeft op dit artikel als amendement voorgesteld de bijvoeging achter het eerste lid van: »en alleen in het belang der openbare veiligheid of gezondheid." Spr. acht het niet wenschelijk dat de verzoeken om vergunning om alle mogelijke redenen zouden kunnen worden geweigerd, vooral niet om redenen ontleend aan het schoonheidsgevoel: hij acht het niet wenschelijk dat B. en W. verantwoordelijk zouden worden gesteld voor het meer of minder fraai bouwen, voor de ingezetenen en is van oordeel dat de regering alleen behoort te waken voor de veiligheid en gezondheid. Wanneer men aanneemt dat de vergunning zou kunnen worden geweigerd om redenen ontleend aan het schoonheidsgevoel dan moet men ook uitgaan van de onderstelling dat de ambtenaren die B. en W. voorlichten steeds meer schoonheidsgevoel hebben dan de partikulieren. Daarenboven is de maatstaf van het schoonheidsgevoel zeer onzeker; de een zal zeggen dat een gebouw fraai is en de ander zal er zeer veel aanmerkingen op hebben. Als men dus aanneemt dat de verzoeken om te mogen bouwen zullen mogen worden afgewezen om redenen ontleend aan het schoonheidsgevoel, dan zou het kunnen gebeuren dat de ingezetenen soms aan willekeur blootstonden. Ook kan er soms strijd wezen tusschen het schoonheidsgevoel en de openbare gezondheid. Wat naar Spr's. inzien alles afdoet is de gemeentewet, die in art. 135 bepaalt, dat de raad verordeningen maakt »in het »belang der openbare orde, zedelijkheid en gezond»heid," en niet in het belang van het schoonheidsgevoel der stedelijke ambtenaren.

De *Voorz.* zegt, dat de vorige Spr. de zaak op een te uitsluitend terrein gebragt heeft en men volgens hem geen invloed zou mogen hebben op het bouwen dan alleen wat betreft de reinheid en veiligheid. Gesteld nu echter, zegt Spr., dat de stad gronden uitgeeft om er huizen op te bouwen, zou zij dan op dien aanbouw geen toezigt en invloed mogen uitoefenen? Ook zal men zich in den regel bepalen tot het aangeven van betere plannen en schooner bouworde, zonder echter dwang daarbij uit te oefenen.

De heer *Boer* verwondert zich er over, dat zij, die zich hier zoo als bepaalde voorstanders voordoen om generlei overwegingen van welstand in aanmerking te nemen en de zaak uit een zoo beperkt oogpunt beschouwen, dat men alleen mag letten op de bepalingen der gemeentewet, bij deze hunne beschouwingen en amendementen vergeten hebben een ander woord, eene andere voorwaarde door diezelfde gemeentewet gebezigd, namelijk de *openbare orde.* Wat Spr. en de Voorz. ten opzigte van het inachtnemen der welstandigheid in het bouwen gezegd hebben begrijpt hij dat behoort tot de openbare orde; het behoort tot de algemeene orde dat er niet aan straten, wegen en pleinen gebouwd wordt op eene dikwerf bespottelijke en mismakende wijze. Dit is in vele steden zoo begrepen, en overal, waar men het zoo begrepen heeft, ziet men dat de straten een veel beter voorkomen hebben. Aan dergelijke bepalingen heeft men het te danken dat te Londen, Parijs en Berlijn zulke fraaije straten verrijzen, die uit een aesthetisch oogpunt de bewondering van iedereen tot zich trekken. Aan die zelfde bepalingen ook heeft men het te danken, dat de nieuwe wijken van Rotterdam er zoo grootsch en schoon uitzien, want ook daar is het niet iedereen geoorloofd te bouwen zooals hij goedvindt en is men aan regels gehouden.

De heer *v. Doorn*, schoon de zienswijze deelende van den voorsteller is toch ook de meening van den Voorz. toegedaan, en gelooft, dat beide te vereenigen waren door het amendement te wijzigen, wat betreft het herbouwen van het bestaande, daar hij van oordeel is, dat bij het zetten van nieuwe gebouwen, het geen bezwaar kan hebben overeenkomstig de voorschriften der regering te werk te gaan, hetgeen wel bezwarend is voor kleine veranderingen aan bestaande gebouwen. Spr. stelt daarom voor de bijvoeging aldus te laten luiden: »en ten opzigte van de verandering of verbouwing van het bestaande alleen in het belang der openbare veiligheid of gezondheid."

De heer *v. Geuns* deelt niet de zienswijze van den heer *v. Doorn*, en verklaart zich tegen het subamendement. Spr. kan ook niet deelen de zienswijze, dat het weigeren der verzoeken, om redenen ontleend aan het schoonheidsgevoel, zou kunnen worden gebragt onder den term openbare orde. Spr. acht dat gevoel een te onzekeren maatstaf om onder dien term te worden gebragt; en hij zou het daarom evenzeer bij het bouwen van nieuwe woningen als het herstellen van oude buiten spel willen laten. Wat betreft het aangevoerde door den Voorz., zegt Spr., dat men aan het bouwen op die gronden voorwaarden heeft kunnen verbinden, omdat zij stads eigendom waren, en staat men die af, dan kan men aan dien afstand voorwaarden verbinden, en acht Spr. de voorwaarde dat niet gebouwd worde dan overeenkomstig eene goedgekeurde teekening zeer wenschelijk.

De heer *Bake* is tegen beide amendementen, hij deelt het gevoelen van den Voorz. en den heer *Boer*, dat uit een aesthetisch oogpunt te weinig toezigt op het bouwen bestaat. Elders, zegt hij, bestaat het in veel ruimer mate en met goed gevolg. Hij erkent, dat het schoonheidsgevoel niet bij de stedelijke ambtenaren in pacht is, maar aan den anderen kant mag men ook aannemen dat bij deskundigen dat gevoel in hoogere mate bestaat dan bij elk individu.

De heer *v. Nooten* verzet zich mede tegen beide amendementen. Het komt Spr. voor, dat de heer *v. Geuns* te veel hecht aan de beperkte beteekenis door hem aan het woord openbare orde gegeven, en men niet uit het oog mag verliezen, dat de welstand der woningen de belangen der stad bevordert, hetgeen weder in verband staat met het *huishoudelijk belang* der gemeente, waarop de raad volgens de slotbepaling van art. 125 der gem. wet ook heeft te letten. Van het amendement van den heer *v. Doorn* zal het gevolg wezen, dat men bestaande huizen zoo kan inrigten als men wil, en ze daardoor wanstaltig maken. Spr. meent dat voor alle gevallen de bevoegdheid tot weigering aan B. en W. moet worden gegeven, maar dat, als de ingezetenen zich bezwaard rekenen, hun de weg moet openstaan om hunne grieven hersteld te zien, en Spr. meent dat, daar geen wettelijke bepaling dit onderwerp regelt, den raad zelven de bevoegdheid is voorbehouden, te bepalen, dat hij die zich bezwaard acht, zich tot den raad kan wenden, en daarom stelt Spr. voor de opname van de volgende al.: »Hij, die zich bezwaard acht met eene afwijzende beschikking, kan binnen veertien dagen, nadat deze ter zijner kennis is gebragt, zich bij verzoekschrift wenden tot den raad, die, in eene zijner eerstvolgende vergaderingen, het verzoek toestaat of die weigering handhaaft."

Het amendement van den heer *v. Geuns* wordt verworpen met 18 stemmen tegen die der HH. *v. Doorn*, *Ram*, *Hengelaar* en *v. Geuns*; dat van den heer *v. Doorn* wordt eveneens verworpen met 16 stemmen tegen die der HH. *Pabst*, *Ram*, *Hengelaar*, *Schuurman*, *de Muralt* en *v. Doorn*, en dat van den heer *v. Nooten* wordt aangenomen met 15 stemmen tegen die der HH. *Karsten*, *v. Dielen*, *de Jong*, *Boer*, *Metelerkamp* en *de Muralt.*

Het gewijzigd art. wordt zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 4. Geringe herstellingen of vernieuwing van gedeelten van bestaande gebouwen, muren, schuttingen en hekken in art. 1 omschreven, ook van stoepen en waterkeeringen zullen mogen geschieden, wanneer daartoe schriftelijke vergunning namens Burgemeester en Wethouders door den stedelijken Kameraar is verleend. Deze vergunning kan persoonlijk worden aangevraagd ten kantore van den Kameraar. Zij moeten overeenkomstig de door den stedelijken architekt op de plaats te geven aanwijzing worden uitgevoerd.

De heer *v. Nooten* stelt voor, dit art. te laten vervallen, en in plaats daarvan te lezen: »voor het herstel van deuren of vensters wordt geen vergunning vereischt." Blijft het art. gelijk het nu luidt, dan zal men niet het geringste aan den gevel mogen doen, niet de minste verfraaijing, zonder vergunning en aanwijzing *in loco.* Dergelijke bepaling acht Spr. noch in het belang van het bestuur, noch in dat der ingezetenen; niet in dat van het bestuur, omdat, als de bepaling goed moet worden nageleefd, het toezigt te kostbaar zal worden en men niet genoeg zal hebben aan één kameraar; niet in dat der ingezetenen, omdat het voor dezen niets is dan een last, welks oplegging aan Spr. geenszins noodzakelijk voorkomt.

De heer *de Jong* zegt, dat het artikel niet de strekking heeft, dat men voor de geringste verfraaijing b. v. verwen, als anderzins eene vergunning zal moeten hebben, maar te beletten, dat men deuren of vensters doe verdwijnen of andere veranderingen van meer aanbelang verrigte. De kleine reparatiën zal natuurlijk iedereen kunnen verrigten zonder formaliteiten.

Het amendement wordt aangenomen met 19 stemmen tegen die der HH. *v. Dielen*, *Bake*, *de Jong*, *Boer* en *Metelerkamp*, en het aldus gewijzigd art. goedgekeurd.

Art. 5. Geene woning mag gebouwd, geen bestaand gebouw tot woning ingerigt of bestemd worden, zonder voorzien te zijn van een goed bruikbaar sekreet.

Burgemeester en Wethouders zullen schriftelijke vergunning kunnen geven, dat hetzelfde sekreet gebruikt worde voor meerdere woningen, doch in geen geval voor meer dan zes.

Nieuwe sekreet- en zinkputten zullen niet anders gegraven en gebouwd worden, dan overeenkomstig eene schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders.

De heer *Boer* heeft een amendement op dit art. ingediend, strekkende om in de laatste al. te lezen: „Nieuwe sekreten of zinkputten met de daartoe leidende riolen zullen geheel noch gedeeltelijk mogen worden gestapeld, maar gebouwd worden met waterdigte specien, op zoodanige wijze, dat de inhoud daarvan niet in den omliggenden bodem kunne doordringen.” De komm., zegt Spr., heeft zich met dit amendement niet vereenigd, en schoon het hem leed deed, heeft hij gemeend, omdat het hier een zeer gewigtig beginsel geldt, daarbij te moeten volharden, en het voorstel aan het nader oordeel van den raad te moeten onderwerpen. — Spr. behoeft niet te herinneren, dat ook de gezondheidskomm. op dit punt gewezen heeft; ook zij gaat uit van de noodzakelijkheid om voor de toekomst maatregelen te treffen van het blijkbaarste gewigt voor den gezondheidstoestand der stad. De hooge ligging dezer stad, waardoor alle afloop uit de sekreten van vuil water moet komen in vergaderplaatsen in den grond, brengt te weeg, dat, die fecale stoffen in den grond dringen en deze geinfekteerd en in een allerongunstigsten toestand gebragt wordt. Gaat men van dat stelsel niet af, dan kan het eenmaal hoogst gevaarlijk voor den gezondheidstoestand der stad worden. Spr. wenscht daaraan te gemoet te komen en gelooft, dat zijn amendement hiertoe allezins bevorderlijk zal zijn. Eene andere reden van het hoogste gewigt om die putten goed af te sluiten is, dat de pompen op denzelfden bodem staan. Bovendien zal door dergelijken maatregel eene menigte zeer kostbare meststoffen gewonnen worden, die dienstbaar gemaakt kunnen worden aan landbouw en landontginning. Ook in het buitenland heeft men van het door Spr. aangewezen stelsel goede gevolgen gezien.

De heer *Visscher* zou juist van dat laatste gaarne eene opgaaf hebben, want zoo bloot maar te zeggen, dit en dat moet geschieden, en de ingezetenen op enorme kosten te jagen zonder te weten of het goede resultaten zal opleveren, acht Spr. gevaarlijk. Spr. zegt dat men op alle mogelijke wijze gepoogd heeft gierputten digt te maken, doch tot het oude stelsel is moeten terugkomen (het gebruik namenlijk van oude wijnvaten), daar geene specie, tenzij misschien allerkostbaarste, tegen die gierstof bestand is. Er is echter nog iets: zoekt men de ingezetenen op zoodanige wijze aan hunne beurs te komen, dan moet men ook de stad kosten laten maken, want de sekreten bederven den grond wel, maar de riolen en gaspijpen niet minder.

De heer *Bake* ondersteunt het voorstel van den heer *Boer*, dat hij van het grootste belang voor de ingezetenen acht. Wat de heer *Visscher* zegt, dat men nl. er niet in geslaagd zou zijn, putten te metselen zoodat de gier er in besloten bleef, is Spr. niet bekend; bij eigen ondervinding weet hij dat het zeer goed geschieden kan. Spr. gelooft dus dat het bezwaar niet bestaat; hij kent geen bestanddeel dat in de mestspecie voorkomt en kalk of steen oplost.

De heer *Ram* zegt dat dit artikel wel in eene groote behoefte, de reinheid voorziet, maar toch één punt vergeet, nl. het water. Spr. stelt daarom voor, te lezen: Geene woning mag gebouwd, geen bestaand gebouw tot woning ingerigt of bestemd worden, zonder voorzien te zijn van een goed bruikbaar sekreet en pomp. B. en W. zullen schriftelijk vergunning kunnen geven, dat hetzelfde sekreet en dezelfde pomp gebruikt worde voor meerdere woningen, doch in geen geval voor meer dan zes voor het sekreet en meer dan tien voor de pomp.

De heer *v. Dielen* heeft groot bezwaar tegen het voorstel van den heer *Boer*, omdat het de burgerij op groote kosten zal jagen. Met alle achting voor de gezondheidskomm. houdt Spr. het er voor, dat de voorstelling van het gevaar dat de grond de meststoffen opzuigt en de wellen bederft wel eenigermate overdreven te achten is, daar in deze stad niettegenstaande de vele aanwezige sekreetputten het drinkwater over het algemeen zeer goed is. Hij vreest, dat men, door het aannemen der voorgestelde voorziening, het aanbouwen van geringere woningen zonder genoegzame noodzakelijkheid kostbaarder zal maken en daardoor in zoo vele opzigten wenschelijke aanbouwen zullen tegen gewerkt worden.

De heer *Schuurman* zegt, dat ook hij gelooft dat gemetselde putten voor kleine woningen zeer bezwarend zullen zijn, zullen die putten voldoen dan moeten zij gelijk zijn aan regenbakken en wie onzer kent die kosten niet. Ook verklaart Spr. zich tegen het amendement van den heer *Ram*; wordt dit aangenomen, dan zal om de zes huizen een sekreet put en om de tien huizen een pompput gevonden worden en pomp- en sekreetputten zullen bijna neven elkander liggen, de grond geheel worden los gemaakt en omgevroet waardoor de pompputten zullen worden gedefekteerd.

De heer *Pabst* zal zich vereenigen met het amendement van den heer *Boer*. Spr. zal echter op een punt de aandacht vestigen: het is hem gebleken, dat het bestuur bij het bouwen van nieuwe woningen vergunt om voor een aantal woningen één sekreet te maken, het gevolg is dat niemand belast is het sekreet schoon te houden en het in een voor de gezondheid schadelijken toestand geraakt. Spr. wenscht dus wel dat in die gevallen voor goed toezigt gewaakt of anders eene bepaling gemaakt wierd, dat de vergunning zal worden ingetrokken.

De heer *Bake* zegt dat de kosten voor zoodanige gemetselde putten niet zoo groot zijn. Een put van $1\frac{1}{2}$ Ned. kub. el zou welligt niet meer dan *f* 60 kosten. Voor kleine woningen zou men door het verkoopen van den inhoud ruimschoots gedekt worden.

De heer *v. Doorn* vraagt of art. 5 zóó moet worden verstaan dat overal putten of riolen vereischt worden, en merkt op, dat de in alin. 1 en 2 gebezigde woorden, die bedoeling niet voldoende uitdrukken. Hij zou ook beter achten dat niet te bepalen: in bekrompene woningen zal de zindelijkheid en de voor de gezondheid noodige zuiverheid van lucht, niet door dikwijls verwaarloosde en zeldzaam schoon gemaakte putten worden bevorderd en zou de voorkeur gegeven moeten worden aan inrigtingen, zoo als die elders worden aangetroffen, bij voorbeeld in Groningen, waar dergelijke putten tot de uitzonderingen behooren.

De *Voorz.* gelooft, dat als iemand een bruikbaar sekreet had, op eene andere wijze ingerigt, bv. gelijk te Groningen, zonder dat dit juist een put ware, men er geen bezwaar tegen zou hebben.

Het amendement van den heer *Ram* wordt alsnu aangenomen met 15 stemmen tegen die der HH. *Schuller*, *v. Stirum*, *Karsten*, *v. Dielen*, *Visscher*, *Boer*, *v. Nooten*, *Schuurman*, *de Jong* en den Voorz., en dat van de heer *Boer* met 14 stemmen tegen die der HH. *Jongeneel*, *de Muralt*, *Metelerkamp*, *v. Nooten*, *Schuurman*, *de Jong*, *Visscher*, *v. Dielen*, *v. Stirum* en den Voorz.

Op voorstel van den heer *de Muralt*, wordt hierop besloten met 21 stemmen, tegen die der HH. *v. Geuns*, *Hengelaar* en *Ram*, tot de inlassching vóór art. 6 van het volgend nieuw art.:

»Nieuwe sekreten en zinkputten mogen niet anders worden gemaakt, dan ter plaatse door B. en W. goedgekeurd.”

Art. 6. Langs de stads buiten-cingels mag de afstand der gebouwen van den openbaren weg niet minder zijn dan drie ellen, tenzij wegens bestaande belendende gebouwen of om andere redenen eene meer nabij den openbaren weg te geven rooijing noodzakelijk wierd geoordeeld.

Elders in de buitenwijken zal de rooijing steeds zoo bepaald worden, dat wanneer meerdere gebouwen aan denzelfden weg of hetzelfde pad gebouwd worden, zij in eene regte lijn geplaatst zijn; en dat, wanneer ter weerszijde van een weg of pad gebouwd werd, nimmer eene straat van minder dan twaalf ellen breedte daardoor zoude ontstaan.

De heer *v. Geuns* heeft bedenkingen tegen het tweede lid van dit art. Eene bepaling aan zekere breedte voor eene nieuwe straat acht hij zeer wenschelijk, in het belang der openbare gezondheid; maar zij moet zoo worden gesteld, dat het bouwen van nieuwe huizen daardoor niet zoo aanmerkelijk zal worden belemmerd, als geschieden zou als het minimum der breedte op 12 el gesteld werd. Het doel juicht Spr. zeer toe, nl. om te beletten dat er nauwe en ongezonde stegen ontstaan; maar men gaat te ver als men het zegt, dat elke straat, minder dan 12 el breed, ongezond is. In dat geval, dan moet Utrecht wel zeer ongezond zijn: behalve de grachten zijn er slechts zes straten, die aan het te stellen vereischte voldoen, namelijk de Voorstraat, Wittevrouwenstraat, Breedstraat, Wijde Watersteeg, Ganzenmarkt en Oudkerkhof. Spr. zou meenen dat eene straat als b. v. de Lange Nieuwstraat eene zeer goede breedte heeft, en zij is toch slechts 10.75 el breed. Wordt echter dat minimum aangenomen, dan wordt zij voor ongezond verklaard. Spr. merkt daarbij op, dat in geheel Belgie slechts eene breedte van 10 el is voorgesteld, en dat voorts in het buitenland de breedte veelal afhankelijk is van de hoogte der huizen, en omgekeerd. Spr. zou er geen bezwaar in hebben gezien, ook hier dusdanige bepaling aan te nemen; hij had dan ook in dien geest een amendement ingediend, maar ziende dat de meeste leden er niet mede waren ingenomen, heeft hij het ter besparing van tijd teruggenomen, en zal hij nu een amendement voorstellen, waarbij ook een bepaald minimum wordt aangenomen, maar van acht el. Eene straat van 12 el breedte zou welligt wenschelijk kunnen zijn als hoofdstraat met groote huizen aan weêrszijden; maar daarnevens zullen toch zijstraten komen, waarin dikwijls huizen van ééne verdieping zullen gebouwd worden, en voor zoodanige straten behoeft men toch geen minimum van 12 el te stellen. Men heeft dikwijls zeer teregt opgemerkt, dat het wenschelijk is, de arbeidende klasse meer en meer in de gelegenheid te stellen, zich uit de nauwe en ongezonde stegen te begeven naar buiten en daar meer gezonde woningen te vinden; maar nu wordt door het aannemen van die breedte het bouwen van geschikte woningen voor hen zeer belemmerd. Als men nagaat de opgaven aan het slot van het rapport der gezondheidskomm., dat b. v. de straat achter St. Pieter 7.5 el breed is, achter den Dom 7.8 el, de Brigittestraat 6.9 el, dan komt het Spr. voor, dat een minimum van 8 el niet kan gezegd worden te gering te zijn.

De heer *Bake* kan zich wel met het aangevoerde vereenigen. Spr. zou dan echter de breedte wel in verband willen brengen met de hoogte der huizen en daarom bij het amend. voegen, »mits de in dezelve te plaatsen gebouwen tot aan den nok van het dak gemeten, geen meerdere hoogte dan 10 el hebben.

Den *Voorz.* komt het voor, dat als nieuwe straten in de buitenwijken worden aangelegd, het dan minder op dat oogenblik dan wel op de toekomstige bestemming aankomt. Als men bv. eene straat zou willen maken van de Nachtegaalsteeg, zouden toch de twee of drie eerste woningen daar te zetten kleine woningen kunnen zijn; maar als men reeds vooruit kon vermoeden dat die steeg eenmaal als hoofdweg zal moeten dienen, zou het kunnen noodig zijn, dat men daarvoor grootere ruimte bepaalde. Het denkbeeld van den heer *Bake* komt Spr dus voor, nog al aan eenige bedenking onderhevig te zijn.

De heer *Bake* erkent, dat er bezwaren aan verbonden zijn en zal er daarom geen voorstel van maken. Hij meent evenwel, dat het niet te ontkennen is, dat eene straat met lage huizen veel smaller kan zijn dan eene met hooge huizen.

De *Voorz.* gelooft wel, dat 12 ellen in sommige gevallen nog al veel is, maar hij meent ook, dat het hoe langer hoe meer gewoonte wordt breede en ruime straten met trottoirs te willen hebben, welke laatsten ook weêr plaats innemen.

Het amendement van den heer *v. Geuns* wordt alsnu met 21 stemmen, tegen die der HH. *v. Nooten*, *v. Hengelaar* en *Bosch*, aangenomen en het art. goedgekeurd.

Art. 7. Onverminderd de bepalingen der voorgaande artikelen, zal het niet geoorloofd zijn, aan den openbaren weg zoogenaamde pothuizen of eenig ander gebouw, muur, schutting of hek buiten de rigtingslijn der belendende gebouwen daar te stellen; en zal het bestaande niet hersteld of vernieuwd mogen worden, dan na opzettelijk onderzoek en met bijzonder verlof van Burgemeester en Wethouders.

Wordt dit verlof geweigerd, zoo zal op voorstel van Burgemeester en Wethouders, of op verzoek van de belanghebbenden, in den gemeenteraad overwogen worden of er gronden bestaan, om aan de eigenaars eene schadevergoeding toe te kennen.

De heer *v. Nooten* stelt voor, achter het woord »bestaande” te lezen: »en voor zoover dat niet op een verkregen regt of wettigen titel berust,” en al. 2 te doen wegvallen. Het komt Spr. voor dat als men de pothuizen, niet meer mag behouden, als zij moeten hersteld worden, inbreuk gemaakt zal kunnen worden op een eenmaal verkregen regt, en dan is de vraag, of de bepaling kan worden gehandhaafd; ten andere kan er ook dan niet sprake zijn van schadevergoeding, want deze mag niet worden verleend als er geen regt bestaat, bestaat er regt, dan kan daarop door deze verordening geen inbreuk worden gemaakt.

De heer *v. Geuns* wenscht weg te laten al wat volgt op het woord »stellen.” De bijvoeging door den heer *v. Nooten* voorgesteld komt Spr., eigenlijk onnoodig voor, en hij meent dat hetzelfde doel wordt bereikt als men de woorden, welke Spr. aangeeft weglaat. Spr. acht het zeer wenschelijk, dat geen nieuwe pothuizen worden gebouwd, en zou het toejuichen als de bestaande konden worden uit den weg geruimd; maar de wijze waarop men door dit art. daartoe wil geraken kan Spr. niet goedkeuren. Heeft men die pothuizen indertijd bij wijze van vergunning verkregen, dan is dergelijke bepaling onnoodig, want dan kan die vergunning ook zonder de bepaling van dit art. worden ingetrokken, en zijn zij een verkregen regt, dan mag zoodanige bepaling niet gemaakt worden, dan hebben die ingezetenen regt op eene schadevergoeding, in der minne te bepalen of door den regter na *beide* partijen gehoord te hebben, uit te spreken, overeenkomstig de voorschriften der wet op onteigening ten algemeenen nutte.

De heer *v. Hengelaar* acht het eerste gedeelte van het art., indien de amendementen worden aangenomen, mede overbodig, daar reeds elders door verordening aan de ingezeten verboden is op stads grond of buiten de rigtings-lijn te bouwen: het zal dus alleen een voorschrift voor B. en W. zijn, maar dan heeft het ook betrekking op de hekken, en die zijn elders met vergunning weder toegelaten. Spr. heeft in dit art. dan ook slechts een overgang tot het laatste gedeelte gezien en vraagt of het doel ook is een geleidelijken overgang tot de trottoirs daar te stellen.

De heer *v. Nooten* verklaart zijn amendement voor dat van den heer *v. Geuns* in te trekken.

De *Voorz.* zegt, dat, naar zijn begrip, de pothuizen niet bestaan dan krachtens vergunning.

De heer *v. Hengelaar* gelooft dat ook; maar ziet in het artikel niet zoo zeer een verbod voor de ingezetenen als wel eene beperking van magt voor het dagelijksch bestuur om zijne vergunning zoo ver uit te strekken. Worden nu de hekken er in opge-

nomen, dan kan het dagel. best. geen toestemming meer geven tot het daarstellen van hekken.

De heer *Pabst* gelooft niet, dat het een geleidelijke overgang is tot de trottoirs, maar dat de ondervinding heeft geleerd, dat men op allerlei wijzen stads grond tracht te verkrijgen, en daartegen waakt dit art.

De *Voorz.* zegt, dat de pothuizen oorspronkelijk niet anders hebben kunnen bestaan dan krachtens vergunning, dat zij op de stoepen geduld werden.

De heer *Karsten* deelt niet in het geopperde bezwaar, dat door de in dit art. vervatte bepaling verkregene regten zouden kunnen worden gekrenkt; immers in hetgeen daarbij uitdrukkelijk gezegd wordt omtrent het instellen van »een opzettelijk onderzoek" ligt een genoegzamen waarborg opgesloten, dat op verkregene regten zal worden gelet.

De heer *v. Nooten* gelooft, dat het bezwaar van den heer *v. Hengelaar* ten opzigte van het stellen van hekken verdwijnt door een volgend art., art. 27 nl., waar de afsluiting van stoepen zonder vergunning van B. en W. verboden wordt.

De heer *de Jong* zegt, dat de kommissie in de verordeningen van andere steden overal dergelijke bepalingen heeft gevonden, en, in de verordening van Rotterdam zelfs, dat de thans bestaande pothuizen ten allen tijde op last van B. en W. moeten worden opgeruimd. De komm. heeft op het voorstel van den heer *Ackersdijck*, die zich voor deze verordening zooveel moeite heeft laten welgevallen, een middenweg ingeslagen, ten einde die ontsiering der stad te doen verdwijnen. Zij heeft aangeraden, dat als de pothuizen vernieuwd moeten worden, men met het dagelijksch bestuur in overleg trede en opgeve welke schade men door de wegruiming zal ondervinden. — Spr. kan geen geval bedenken, dat de raad zoodanig verzoek in overweging nemende, niet eene billijke schadeloosstelling zou toekennen.

De heer *Pabst* gelooft, dat men in deze op het voorbeeld van Rotterdam kan wijzen; daar waren in de straten kasten van winkels, en de raad heeft besloten, dat er trottoirs zouden zijn, en hij heeft gehandhaafd de stelling dat de publieke straat aan de stad behoort en gemaakt moet worden gelijk noodig voor de huishoudelijke belangen der gemeente. Wil men nu hier hetzelfde doen, en bepalen dat het noodzakelijk is pothuizen af te breken dan geve men ook schadevergoeding als de eigenaar van het huis met regt een pothuis heeft of wel weigere die zoo hij het *ter bede* bezit. Door dit artikel echter wordt ongelijkheid daargesteld; die het ongeluk heeft een oud pothuis te hebben zou het verliezen, omdat het oud is, dat van een ander zou blijven staan omdat het nieuw is; zijn de pothuizen schadelijk, dan neme men ze weg.

Het amendement van den heer *v. Geuns* wordt met 14 stemmen tegen die der HH. *Jongeneel*, *Metelerkamp*, *Boer*, *de Jong*, *Schuller*, *Karsten*, *v. Stirum*, *v. Dielen*, *Bake* en den Voorz. aangenomen en het art. goedgekeurd.

Art. 8, 9 en 10 worden zonder diskussie aangenomen.

Art. 11. Niemand mag een gebouw aan den openbaren weg afbreken, of een gebouw, in verband met andere staande, uitbreken zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders.

Op het verzoek daartoe wordt binnen veertien dagen beschikt.

Afwijzende beschikkingen worden met redenen omkleed.

Het uitbreken van gebouwen wordt alleen geweigerd op grond dat daardoor belendende gebouwen in gevaar gebragt, of de openbare veiligheid bedreigd zoude worden.

De heer *v. Nooten* stelt voor, hieraan toe te voegen: »De bepaling van art. 3 al. 2 is te dezen aanzien toepasselijk."

Dit wordt zonder omvraag aangenomen.

De heer *v. Hengelaar* vindt dat dit art. te ver gaat en geheel treedt in de regten van den eigenaar, die alsnu zijn gebouw dienstbaar moet stellen ten behoeve van een belendend gebouw. Spr. acht het billijk, dat men van het wegbreken kennis geven aan den buurman, maar de verpligting van diens gebouw te schragen behoort niet tot de verpligtingen die men kan opleggen. In hoeverre de openbare veiligheid bedreigd kan worden door het wegbreken van een gebouw, als men behoorlijke maatregelen neemt, verklaart Spr. niet te begrijpen.

De *Voorz.* heeft zich het geval zoo voorgesteld, dat b.v. iemand verlangt af te breken, en het blijkt dat daardoor een belendend gebouw zou instorten; nu wordt er natuurlijk in gediffikulteerd, en als het beletsel is opgeheven kan men afbreken.

De heer *v. Hengelaar* zegt dat die maatregelen om het beletsel op te heffen dan ten zijnen koste zijn.

De heer *Pabst* zegt, dat de vorige Spr. regten en verpligtingen verwart, die niet verward moeten worden. In dit regl. zegt Spr., wordt bepaald dat niemand mag een gebouw afbreken zonder toestemming; blijkt nu dat als een gebouw zal worden afgebroken een belendend gebouw in gevaar zal zijn; zoo moeten B. en W. de vergunning tot afbreken weigeren, omdat er geen zekerheid is, dat als dat belendend gebouw instort, er niet nog meerderen zullen instorten: de vergunning zal dus zoolang geweigerd worden, tot die twee personen zullen hebben uitgemaakt wie de kosten der te nemen maatregelen moet dragen.

De heer *v. Nooten* zegt, dat de heer *v. Hengelaar* privaatregtelijke verpligtingen met publiekregtelijke verwart. Niets, zegt Spr., belet, dat men bij publiekregtelijke verordening regels kan voorschrijven, die het eigendomsregt beperken, en dan gelooft Spr. dat er geene bepaling is, die door den lokalen toestand meer gebillijkt wordt dan de bepaling in kwestie; in deze stad toch zijn de meeste scheidingsmuren der belendende huizen gemeene muren.

De heer *v. Hengelaar* zegt dat niet hij maar, door deze bepaling de verordening in het burgerlijk regt treedt.

De *Voorz.* merkt aan, dat als er gevaar is B. en W. toch hunne toestemming tot het afbreken moeten weigeren, daar anders zij de gevolgen voor hunne verantwoording hebben.

De heer *v. Lier* moet opkomen tegen het beginsel, door den heer *v. Hengelaar* ontwikkeld, volgens hetwelk, de raad zou zijn onbevoegd veranderingen als de besprokene te maken. Spr. wijst op de gemeentewet, alsmede op de betrekkelijke bepalingen van het burgerlijk wetboek, waardoor de bevoegdheid der gemeentewetgevers boven allen twijfel wordt gesteld. Het is Spr's. overtuiging dat het politieregt zich zoover uitstrekt; het openbaar belang mag niet aan dat van bijzondere personen worden opgeofferd en het behoort voorzeker tot de roeping des raads, voor de openbare veiligheid te waken, iets wat door de besprokene verordening wordt bevorderd. Spr. ziet hierin te minder bezwaar, nu aan de ingezetenen het regt van hooger beroep op den raad wordt toegekend.

Het art. wordt met 22 tegen die van den heer *v. Hengelaar* aangenomen.

Art. 12 wordt zonder omvraag goedgekeurd.

Art. 13. Langs of aan de cingels en de openbare wegen in de buitenwijken mogen geen heggen, hekken of slooten door muren of schuttingen vervangen worden, dan met schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders.

De heer *Schuurman* meent dat deze bepaling reeds genoegzaam is opgenomen in art. 1. Aldaar heeft men vergunning noodig tot het stellen eener schutting, maar Spr. vindt het bezwarend nog vergunning te behoeven om de veiligheid van zijn erf een heg in schutting te veranderen.

De *Voorz.* gelooft dat geene zaak meer tot misbruik heeft aanleiding gegeven dan het verplaatsen van slooten, hekken, enz.; want telkens als die verplaatst worden, gaan zij vooruit op den publieken weg. Ten bewijze voert Spr. aan dat achter Oudwijk wegen zijn, waar vroeger twee hooiwagens elkander passeren konden en waar nu bijna geen twee kruiwagens elkander voorbij kunnen.

Zonder omvraag wordt het art. even als het volg[...] goedgekeurd.

Art, 15. Zij die den eigendom of het gebruik [...] van erven die aan stads wateren grenzen, zullen [...] zorgen dat de grond niet in het water uitzakke.

De heer *Schuurman* stelt als amendement voor [...] woorden »of het gebruik" te doen vervallen. [...] meent dat alleen zij die den eigendom hebben [...] sprakelijk kunnen zijn.

De *Voorz.* deelt die meening niet. Als de [...] als eigenaar, in gebruik heeft gegeven een [...] stads grond, kan zij ook de verpligting hebben [...] gelegd, te zorgen dat de grond niet uitzakt.

De heer *de Jong* merkt aan dat het woord [...] eene regtskundige beteekenis heeft, waarop de [...] titel van het 2de boek van het B. W. betrekking heeft Het regt van gebruik is een zakelijk [...] niet te verwarren met dat van eigendom.

De heer *Pabst* ziet in dit art. groot bezwaar [...] wel omdat er nu kwestie zal komen wie eigenaar [...] van de kaden. Is de stad eigenaar, dan maakt [...] hier eene bepaling dat de stad de schoeijingen [...] maken. En staat wel op het *gebruik hebben*, [...] *of* is hier disjunctief en de stad zou dus alle [...] moeten maken en dat zou bv. op de Nieuwe Gracht [...] billijk zijn. Spr. zal daarom tegen het art. stemmen.

Den *Voorz.* komt het voor dat men niets [...] jndiceert.

De heer *Pabst* meent het tegenovergestelde; [...] moet toch eerst beoordeelen wie eigenaar is, [...] is de stad zelve.

De *Voorz.* zegt dat als de stad eigenaar is [...] een erf, de stad de schoeijing er langs moet [...] derhouden. Zoo echter gelijk buiten de Weerd [...] Tolsteeg een erf van een partikulier tot het [...] loopt, kan men wel den eigenaar de verpligting [...] opleggen het zakken te beletten.

De heer *Pabst* zegt dat in de stad langs [...] grachten eene menigte erven zijn met vergunning [...] afgesloten en het eigendom der stad; de stad [...] dus daar voor het onderhoud der schoeijing zorgen [...] want eerst als de eigenaar er niet is, is de [...] daartoe verpligt.

De heer *de Muralt* is mede van oordeel dat [...] door de bepaling gelijk zij nu luidt, niets prejudic[...]

De heer *de Jong* zegt dat dit art. eene wijziging [...] is van art. 13 van het vorig ontwerp, en dat [...] de vele grieven tegen het oude art. de komm. [...] zoo voorzigtig mogelijk heeft genomen en niets [...] willen prejudiciëren.

De heer *Karsten* heeft uit het gesprokene ver[...] dat onder de hier bedoelde erven ook begrepen [...] de kaden langs de stadsgrachten. Ten aanzien [...] deze komt hem de bepaling, det de eigenaars [...] kaden te zorgen hebben, »dat de grond niet in [...] water zakke", geheel onvoldoende en niets bedui[...] voor. Op vele gedeelten der kaden zijn de schoeijingen in een zeer vervallen staat; dit verval zal [...] langer hoe meer toenemen, en daarin zal in ge[...] deele voorzien worden door te bepalen, dat de e[...] naar te zorgen hebben, »dat de grond niet in [...] water zakke." Of er moet uitdrukkelijk bepaald wor[...] dat de eigenaars der erven de schoeijingen behoo[...] moeten onderhouden; of, zoo de stad geen regt [...] dat te eischen, kan de geheele bepaling als n[...] loos worden weggelaten.

Het amendement van den heer *Schuurman* w[...] verworpen met 16 stemmen tegen die der HH. *v. Lier*, *Trip*, *v. Doorn*, *Pebst*, *v. Hengelaar* en *Schuurman* en het art. aangenomen met 16 tegen 7 stemmen, tegen de HH. *Schuurman*, *v. Hengelaar*, *Pabst*, *v. Doorn*, *v. Lier* en *Schuurman*.

Wegens het vergevorderd uur worden als[...] verdere beraadslagingen verdaagd tot eene vol[...] verg.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.